

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Gregorič

**Štipendijska politika in študentsko delo – primerjava Slovenije in
Nemčije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Gregorič

Mentorica: doc. dr. Barbara Rajgelj

**Štipendijska politika in študentsko delo – primerjava Slovenije in
Nemčije**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

ZAHVALA

Diplomsko delo posvečam svojim staršem, ki sta mi omogočila študij in mi z vso ljubeznijo in potrpljenjem stala ob strani v vseh lepih in slabih trenutkih študija ter nudila vso podporo, ko sem ju potrebovala.

Zahvalila bi se še svoji mentorici, doc. dr. Barbari Rajgelj, da me je sprejela pod svoje mentorstvo, me spretno in potrpežljivo vodila v pravo smer, pri tem pa podpirala od samega začetka. Hvala tudi za vso strokovno svetovanje in spodbudo ter vse nasvete, ki sem jih bila deležna tekom pisanja diplomskega dela.

Hvala tudi vsem ostalim, ki so mi vsa ta leta stali ob strani.

Štipendijska politika in študentsko delo – primerjava Slovenije in Nemčije

V diplomskem delu sem obravnavala temo Štipendijska politika in študentsko delo – primerjava Slovenije in Nemčije. V teoretičnem delu diplomskega dela sem se z ustrežno literaturo najprej osredotočila na študentsko delo Slovenije in Nemčije ter njegove pravne ureditve. V nadaljevanju sem opisala ene izmed glavnih dejavnikov, ki vplivajo na študentsko delo, in sicer izobraževalni sistem, pravice in dolžnosti študentov, razvitost države ter obdavčitev študentskega dela. Teoretično delo sem končala z opisovanjem štipendijske politike v Sloveniji in Nemčiji. V empiričnem delu sem s pomočjo raznih grafov, ki sem jih pridobila s pomočjo raziskav, ki jih izvaja Eurostudent in OECD, nato pa s pomočjo grafov primerjala štipendijsko politiko in študentsko delo Slovenije in Nemčije. Izvedeti sem želela, ali štipendijska politika in študentsko delo vplivajo na sam proces študija, kolikšen je delež študentov, ki se vpisuje v terciarno izobraževanje in tudi kolikšen je delež študentov, ki svojega študija ne dokončajo. Na podlagi omenjenih raziskav, ki jih izvajata Eurostudent in OECD, sem prišla do ugotovitev, da je v Sloveniji večji delež študentov, ki se vpisuje v terciarno izobraževanje kot v Nemčiji in da je večje število študentov v Sloveniji, ki podaljšujejo študij, kot v Nemčiji.

KLJUČNE BESEDE: Štipendijska politika, študentsko delo, terciarno izobraževanje.

Scholarship policy and student work - comparison of Slovenia and Germany

In my thesis I deal with the topic scholarship policy and student work – comparison of Slovenia and Germany. In the theoretical part of the thesis I have the relevant literature initially focused on student work, Slovenia and Germany, and its regulation. Further on, I describe one of the main factors that affect student work, namely the educational system, the rights and obligations of students, development of law and the taxation of student work. I finished theoretical work with describing the scholarship policy in Slovenia and Germany. In the empirical part, I'm using various graphs that I have gained through research conducted by the OECD and Eurostudent, and then with the help of graphs comparing the scholarship policy and student work, Slovenia and Germany. I wanted to know whether the scholarship policy and student work are affecting the very process of the study, the proportion of students who are enrolled in tertiary education as well as the proportion of students who do not complete their studies. On the basis of these studies, conducted by Eurostudent and the OECD, I have come to the conclusion that it is in Slovenia higher proportion of students enrolling in tertiary education, as in Germany and that a large number of students in Slovenia, prolonging studies than Germany.

KEY WORDS: Scholarship policy, student work, tertiary education.

KAZALO

1	UVOD	7
2	OPREDELITEV ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NEMČIJI	9
	2.1 ŠTUDENSKO DELO V SLOVENIJI.....	9
	2.1.1 Pravna ureditev študentskega dela v Sloveniji.....	13
	2.1.2 Zakoni in pravilnik, ki urejajo področja študentskega dela v Sloveniji.....	14
	2.1.3 Študentsko delo in njegovi upravičenci	15
	2.1.4 Napotnica.....	16
	2.1.5 Vključitev dijaka in študenta v socialno zavarovanje	17
	2.2 ŠTUDENSKO DELO V NEMČIJI.....	18
	2.2.1 Pravna ureditev študentskega dela v Nemčiji	20
2.3	OBSEG ŠTUDENTSKEGA DELA V DRŽAVAH EU.....	23
	2.4 VPLIV DEJAVNIKOV NA ŠTUDETSKO DELO	24
	2.5 PRAVICE IN DOLŽNOSTI ŠTUDENTOV	29
	2.6 GOSPODARSKA RAZVITOST NEMČIJE IN SLOVENIJE.....	30
	2.7 OBDAVČENOST ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NEMČIJI	31
3	ŠTIPENDIJSKA POLITIKA.....	34
	3.1 PRAVNA UREDITEV ŠTIPENDIJSKE POLITIKE V SLOVENIJI IN NEMČIJI	34
	3.2 VRSTE ŠTIPENDIJ	36
	3.3 VRSTA IN PROGRAMI, KI JIH NUDIJO ŠTIPENDIJE	41
4	PRIMERJAVA PODATKOV O VPLIVU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE IN ŠTUDENTSKEGA DELA NA ŠTUDIJ SLOVENIJE IN NEMČIJE.....	44
	4.1 VPLIV ŠTIPENDIJSKE POLITIKE IN ŠTUDENTSKEGA DELA NA ŠTUDIJ.....	44
5	SKLEPNA MISEL	56
6	LITERATURA.....	58

KAZALO GRAFOV

Graf 4.1: Stopnja vstopa v terciarno izobrazbo tipa A in B v letu 2012	45
Graf 4.2: Stopnja vstopa v terciarno izobrazbo tipa A in B v letu 2012, po starosti študentov	46
Graf 4.3 Prekinitev izobraževanja po vstopu v visokošolsko izobraževalni sistem (VIS) v Sloveniji ..	47
Graf 4.4: Prekinitev izobraževanja po vstopu v visokošolski izobraževalni sistem (VIS) v Nemčiji....	48
Graf 4.5: Stopnja študentov, ki so redno diplomirali in magistrirali v letu 2012	49
Graf 4.6: Javna podpora za terciarno izobraževanje v letu 2011	51
Graf 4.7: Študenti, ki prejemajo javno podporo v Nemčiji	52
Graf 4.8: Študenti, ki prejemajo javno podporo v Sloveniji	53
Graf 4.9: Prikaz študentovega finančnega stanja v Nemčiji	54
Graf 4.10: Prikaz študentovega finančnega stanja v Sloveniji	55

KAZALO SLIK

Slika 4.1 Delež študentov, ki ne dokonča študija	50

KAZALO TABEL

Tabela 2.1: Obseg študentskega dela v nekaterih državah EU	23

1 UVOD

V diplomskem delu obravnavam študentsko delo in štipendijsko politiko, tako v Sloveniji, kot tudi v Nemčiji. Poskušala bom raziskati, kako štipendijska politika in študentsko delo vplivata na študente in študijski proces.

Študentsko delo mladim predstavlja prvi stik s trgom dela, izkušnjami in seveda finančnimi sredstvi za študij. Delodajalcem študentsko delo predstavlja eden izmed redkih načinov preko katerega se spoznavajo s študenti. Prav tako študentje tako spoznajo dela na različnih položajih (Dekleva in drugi 2014).

Štipendijska politika je politika, ki študentom in dijakom zagotavlja vir dohodka in s tem država neposredno vlaga v razvoj in doseganje višje ravni izobrazbe prebivalstva. Namen štipendiranja študentov in dijakov je, da se jim zagotovi zadovoljiva sredstva za stroške izobraževanja (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Diplomsko delo delim na dva dela. Prvi del je teoretični, ki sem ga razdelila na tri poglavja, in sicer poglavje o študentskem delu in poglavje o štipendijski politiki ter sklepna misel. V omenjenih poglavjih opisujem študentsko delo in štipendijsko politiko Slovenije in Nemčije. Predvsem sem se osredotočila na pravno ureditev tako študentskega dela, kot tudi štipendijske politike. Opisala sem dejavnike, ki vplivajo na študentsko delo v Sloveniji in Nemčiji.

Drugi del diplomskega dela obsega empirični del, v katerem sem primerjala raziskave, katerih izvajalci so Eurostudent in OECD. S pomočjo njihovih raziskav sem pridobila podatke, ki so mi pomagali pri lažji razlagi, kako študentsko delo in štipendijska politika vplivata na študij. Moj cilj skozi diplomsko delo je, da bi ugotovila, katera država ima boljši sistem štipendiranja in izobraževanja študentov. Pri tem mi bodo pomagala naslednja raziskovalna vprašanja.

Raziskovalna vprašanja, ki sem si jih postavila so:

1. Ali nemška pravna ureditev študentskega dela študentom zagotavlja več pravic kot slovenska?

2. Ali je študij zaradi opravljanja študentskega dela podaljšanj boljši v Sloveniji ali v Nemčiji?
3. Kakšen je vpliv štipendijske politike na opravljanje študentskega dela in dolžino ter uspešnost študija študentov?
4. Ali je sistem štipendiranja za študente bolje urejen v Sloveniji ali v Nemčiji?

S pomočjo ustrezne literature in pregledovanja raziskav, ki jih izvajata in posredujeta Eurostudent in OECD, bom lažje pridobila odgovore na postavljena raziskovalna vprašanja.

2 OPREDELITEV ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NEMČIJI

2.1 ŠTUDENTSKO DELO V SLOVENIJI

Študentsko delo v Sloveniji ni *muha enodnevnica*, saj študentski servisi, ki posredujejo študentsko delo izhajajo iz dolgoletne tradicije, kateri začetki segajo že davno v leto 1959. V času 50-letnega delovanja se je izoblikovalo ime *študentski servis* (E-študentski servis 2016).

Najprej je potrebno omeniti kaj je botrovalo temu, da so se ustanovili *študentski servisi*. Študentski servisi izhajajo iz dolgoletne tradicije. Vse skupaj se je začelo leta 1951, ko je bila ustanovljena skupna jugoslovanska študentska zveza. V 50. letih so tudi v medijih študentje začeli izpostavljati socialno ekonomski položaj in problematizirati socialno sestavo med študenti. Omeniti je potrebno tudi, da je bila problematika politike štipendij prisotna že tedaj, saj so vsi študentje prejeli enako vsoto, ne glede na to, ali so bili iz Ljubljane ali so prihajali iz drugih krajev Slovenije (Radiostudent 2013).

Po letu 1952 se je pojavila dodatna neenakost pri samem financiranju študentov, saj so se ukinile štipendije in se je namesto tega vpeljal otroški dodatek. To je bolj prizadelo vaške in starejše študente. Zaradi vseh teh razlogov, so se študentje začeli aktivneje udeleževati in soodločati pri poteku študijskega programa, ki se je izvajal na fakultetah (Radiostudent 2013).

Medjo (2007, 17) ugotavlja, da novih problemov in okoliščin do katerih jih je pripeljal vse bolj množičen študij, so se študentje začeli zavedati v drugi polovici 50. let. Takrat še ni obstajalo tako imenovano študentsko delo, toda zaradi problematike štipendijske politike, so se študentje med seboj dogovorili za opravljanje razvoza mleka po domovih v zameno za plačilo.

Medjo (2007, 17) dodaja, da je bil v letu 1990 v Ljubljani ustanovljen ŠOU, ki je prevzel praktično vse zadeve, ki so bile povezane s študenti. Leta 1991 je bila osamosvojitvev

Slovenije in takrat se je začelo obdobje privatizacije, ki je vplivalo na današnje področje študentskega dela.

Tisti dijaki in študentje, ki imajo v Republiki Sloveniji status študenta ali dijaka, lahko opravljajo študentsko delo. Študentsko delo v Sloveniji lahko izvajajo dijaki in študenti, to delo se izvaja na podlagi študentskih napotnic oziroma to delo posredujejo študentski servisi. Je začasno in občasno delo oziroma eno izmed fleksibilnih oblik dela. Študentsko delo naj ne bi spadalo pod obliko rednega dela, hkrati pa naj ne bi bilo izvedeno v prevelikem obsegu ur, saj naj ne bi smelo posegati in motiti študijski proces oziroma čas, ki ga namenijo študentje svojemu študiju. Zaradi številnih davčnih in regulativnih ugodnosti je študentsko delo v primerjavi z drugimi oblikami zaposlitve boljša izbira za mlade, ki se izobražujejo (Šušteršič in drugi 2010, 65).

Za včlanitev v študentski servis oziroma agencijo za posredovanje dela, mora dijak ali študent prinesiti svoj osebni dokument, davčno številko, številko osebnega računa in dokazilo o statusu. Da študent ali dijak dokaže svoj status mora prinesiti potrdilo o vpisu za tekočo šolsko oziroma študijsko leto ali dijaško oziroma študentsko izkaznico. Svoj status pa lahko dokaže tudi z indeksom (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Namen študentskega dela je, da se v času izobraževanja omogoča dijakom in študentom pridobivanje za njih pomembne delovne izkušnje in dodatnega zaslужka. S tem pa delodajalci dobijo vpogled v bodoči trg dela, hkrati pa študenti rešujejo pokrivanje izrednih kadrovskih potreb, saj gre za fleksibilno delovno silo. Poudariti je potrebno začasno in občasno naravo dela, ki ga opravljajo dijaki in študentje, saj gre za delo, ki se opravlja določen krajši čas ali od časa do časa (Ministrstvo za delo, družino socialne zadeve in enake možnosti 2016).

Mnogi študenti in dijaki, se ne morejo zanašati na finančno podporo svojih staršev. Da bi si olajšali svoj socialni položaj se zatekajo k obliki dela, katero je pri nas znano kot študentsko delo. Potrebno je omeniti tudi, da se dijaki in študentje zatekajo h koristenju študentskega dela predvsem zato, ker je vse manj podeljenih štipendij in je zato študentsko delo edini način, da si študentje zadovoljijo najosnovnejše potrebe (Callender 2008).

Dijaki in študenti, ki opravljajo začasna in občasna dela preko študentskega servisa, jim ta dela nudijo pomembno vlogo, saj jim omogočajo sam študij in tudi dokončanje le-tega. Zaradi

študentskega dela je študentom po navadi zaradi pomanjkanja štipendij, nezmožnosti staršev finančne podpore ob študiju, le-ta pomemben vir denarnih prejemkov. Študentsko delo omogoča tudi izrednim študentom plačevanje njihove šolnine, nakup literature, ki je potrebna za opravljanje študijskih obveznosti ter študentsko delo tako tudi omogoča študentom, da lahko bivajo v kraju oziroma okolici študija (Florjančič 2005, 8–15).

Začasna in občasna dela dijakom in študentom omogočajo pridobivanje delovnih izkušenj, ki jih sam študij ne omogoča. S pomočjo dela študenti lažje ugotovijo oziroma potrdijo, če so se pravilno odločili glede smeri študija, hitreje lahko pridejo do zaposlitve, saj po navadi delodajalci raje redno zaposlijo nekoga, ki ga imajo že nekaj časa v svojem podjetju, tako podjetje nima stroškov, ki bi jih imelo, če bi na novo uvajali nekega posameznika za delovno mesto. Z delom preko študentskega servisa si študentje ustvarijo tudi lastno predstavo o določenem poklicu, spoznajo druga področja dela in s pomočjo opravljanja različnih del preko študentskega servisa lahko spoznajo razlike med deli in poklici, ki so na voljo na trgu dela (Florjančič 2005, 8–15).

Študentsko delo je pogosto dobrodošla priprava na redno zaposlitev, saj lahko študentsko delo mladi opravljajo tudi v panogah, za katere se ne izobražujejo. Izkušnje katere se mladim ponujajo preko posluževanja takega začasnega dela, so izredno pomembne v njihovi nadaljnji karieri. Uletova (2012, 22) ugotavlja, da je socialni položaj depriviligiranih mladih vse slabši, le-ti imajo vse manj pravic, manj družbenih privilegijev, ne nazadnje so le-ti v družbi tudi izključeni iz tokov moči.

Curtis in William (v Eurostudent V 2012–2015, 97) ugotavljata, da pozitivni učinki študentskega dela lahko vključujejo tudi večjo zaposljivost, povečano zaupanje, boljše organizacijske sposobnosti in sposobnosti upravljanje s časom.

Souto-Otero in drugi (v Deklava in drugi 2014) ugotavljajo, da je raziskava Univerze iz Batha pokazala, da delodajalci pri mladih posameznih predvsem iščejo veliko neformalnih znanj. Govorimo o tako imenovanih mehkih znanjih, pod katera med drugim spadajo fleksibilnost, samozavest, komunikacijske sposobnosti in posedovati sposobnost dela v skupini.

Potrebno je omeniti še, da je tovrstna delovna sila izrazito prožna, poceni, hkrati pa tudi sorazmerno izobražena, zato je z vidika delodajalcev študentsko delo primerna rešitev (Lavrič in drugi 2010, 152).

V tem primeru lahko vidimo, da je študentsko delo bolj priprava na redno zaposlitev, saj s tem ko študentje in dijaki pridobivajo delovne izkušnje je za njih koristno, saj s tem širijo znanja in kompetence. Tako ne moremo videti študentskega dela, kot oblika dela, katera zmanjšuje mladim možnost rednega dela. Omeniti je potrebno tudi, da je za naravo študentskega dela značilno, da študenti predvsem zaradi študijskih obremenitev, ki so jih deležni tekom študija, v povprečju delajo razmeroma malo in nestalno. Lahko rečemo, da je poslovna poteza zaposlovanja študentov v Sloveniji odraz nedoločene razporeditve dela v delovnem procesu. Študentje so bolj prilagodljivi in fleksibilni do delodajalcev kot njihovi redno zaposleni, saj lahko vskočijo v izrednih razmerah v času odsotnosti rednih zaposlenih (Dekleva in drugi 2014, 19–20).

Študentje in dijaki lahko poleg študentskega dela opravljajo tudi druge oblike dela, kot je prostovoljsko delo. Slednja se lahko opravljajo tako v mladinskih, kot tudi v drugih nevladnih organizacijah. Nekatera prostovoljska dela od posameznikov zahtevajo določena praktična izobraževanja, katera lahko pridobijo v sami organizaciji. S tem si posamezniki pridobijo še druga praktična znanja, ki jim pomagajo pri njihovi karieri. Naslednja oblika dela pa se imenuje pripravništvo, katero predstavlja neko obliko zaposlitve, ki ga je mogoče opravljati šele po končanem formalnem izobraževanju.

Da študentje lahko zaključijo svojo izobrazbo morajo opraviti tudi praktično izobraževanje, katero je tekom študija zasnovano tako, da so podprti s konkretnimi učnimi cilji, katera le-ta zagotavljajo študentom, da pridobijo čim boljše učne rezultate. Praktično izobraževanje po navadi sledi opredeljenemu načrtu praktičnega usposabljanja. Da je samo delo kvalitetno izvedeno, pa mora posameznik redno oddajati poročila o delu, katera so preverjena s strani odgovornega mentorja v podjetju. Problem nastane predvsem zaradi tega, ker je vse premalo izvajanja praktičnega dela, tako na srednješolskih, kot tudi univerzitetnih študijskih programih, saj je pomanjkanje praktičnega dela za dijake in študente slaba priprava za vstop na trg dela. Tisti univerzitetni študijski programi, kateri imajo v svojem programu predvideno obvezno praktično izobraževanje, pa le-to mnogokrat v zelo omejenem obsegu, bodisi zaradi pomanjkanja časa ali financ. Posledično zaradi omejenega obsega praktičnega izobraževanja,

pa so študentje oškodovani pridobivanja dragocenih delovnih izkušenj, za poklic katerega se izobražujejo.

Pripravnništvo se od praktičnega izobraževanja razlikuje po tem, da se pripravništvo izvaja oziroma opravlja po končanem izobraževanju in je namenjen temu, da se posameznika vpeljuje v določen poklic. Pri nekaterih reguliranih poklicih se opravlja obvezno pripravništvo, in sicer na področju zdravstva, izobraževanja, poklicev odvetnika, socialnega delavca in tako dalje.

Zakon o delovnem razmerju (v nadaljevanju ZDR-1) določa, višino odstotka, kateri mora biti zagotovljen pri plačilu vsakega pripravnika, in sicer govorimo o višini 70 odstotkov osnovne plače delovnega mesta, katerega opravlja. Pripravnik lahko sklene tudi pogodbo o opravljanju volonterskega pripravništva, kar pomeni da volonterski pripravniki praviloma niso za svoje delo plačani. Slednji primer prakse je na trgu dela vse več, saj se število diplomantov iz leta v leto večja. Tovrstna praksa se vse bolj pojavlja in s tem podjetja oziroma organizacije izkoriščajo položaj mladih, ki so na novo vstopili na trg delovne sile, saj mnogokrat za svoje delo niso pošteno plačani (Kohont in drugi 2015).

2.1.1 Pravna ureditev študentskega dela v Sloveniji

Pojem študentskega dela oziroma začasno in občasno delo je urejeno v Zakonu o delovnih razmerjih (Ur. l. RS 42/02), ki je bilo aktualno leta 2002.

Definicijo o začasnem in občasnem delu je kasnejša zakonodaja spreminjala, toda dokončno je 216. člen Zakona o delovnem razmerju (Ur. l. RS 42/02) prenehal veljati z novelo Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primeru brezposelnosti (Ur. l. RS 107/06).

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti v 6b. členu (Ur. l. RS 107/06), ki sedaj ureja začasno in občasno delo, navaja da pooblaščen organizacija oziroma delodajalec, ki na podlagi koncesijske pogodbe posreduje le-te oblike dela za dijake in študente, lahko ta dela opravljajo le dijaki, ki so že dopolnili 15 let, študenti in udeleženci izobraževanja odraslih, ki so hkrati mlajši od 26 let. Navaja tudi, da se morajo dijaki in študenti izobraževati po programih kateri so javno veljavni. Slednji pa so osnovno, poklicno, srednje in višje strokovno izobraževanje.

V 6b. členu Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Ur. l. RS 107/06) je navedeno tudi, da lahko dijaki in študenti opravljajo začasno in občasno delo le na podlagi napotnic zavoda ali pooblaščne organizacije, katera je zadolžena za posredovanje dela dijakom in študentom. Začasno in občasno delo je omejeno z Zakonom o dohodnini (Ur. l. RS 13/11). V primeru kadar dijak ali študent preseže predpisan znesek, kateri je določen v samem zakonu, je dolžnost delodajalca, da dijaka ali študenta pokojninsko in invalidsko zavaruje po določbah, ki jih narekuje Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, Ur. l. RS 107/06).

2.1.2 Zakoni in pravilnik, ki urejajo področja študentskega dela v Sloveniji

Študentsko delo je urejeno s strani naslednjih zakonov:

- Zakon o delovnem razmerju (Ur. l. RS 21/13),
- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Ur. l. RS 107/06)
- Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS 72/06)
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Ur. l. RS 96/12)
- Zakon za uravnoteženje javnih financ (Ur. l. RS 40/12)
- Zakon o dohodnini (Ur. l. RS 13/11)
- Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Ur. l. RS 62/10)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Ur. l. RS 32/14)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Ur. l. RS 43/11)
- Zakon o dodatni koncesijski dajatvi od prejemkov (Ur. l. RS 24/07)
- Zakon o urejanju trga dela (Ur. l. RS 80/10, 21/13, 63/13)

Pravilnik, ki ureja študentsko delo:

- Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (Ur. l. RS 107/06)

2.1.3 Študentsko delo in njegovi upravičenci

Osebe, ki imajo status in katere lahko opravljajo študentsko delo so:

- dijaki Republike Slovenije, kateri so že dopolnili 15 let,
- študentje Republike Slovenije,
- posamezniki kateri obiskujejo izobraževanja odraslih, hkrati pa še niso dopolnili 26 let in so vključeni v programe, ki so javno veljavni. Te programi so osnovno, poklicno, srednjo ter višjo strokovno izobraževanje.

Osebe, katere so že zaključile svoje srednješolsko izobraževanje v tekočem letu, vendar pa bodo pridobile status študenta na podlagi svojega vpisa na visokošolski zavod, tudi lahko opravljajo študentsko delo. Prav tako tovrstno delo lahko opravljajo državljani Republike Slovenije, ki imajo status dijaka ali študenta v tujini. Dijaki in študenti svoj status lahko dokažejo s potrdilom o vpisu, kateri je bil izdan v skladu s predpisi, ki jih narekuje države šol, katere dijak in študent obiskuje. V Republiki Sloveniji pa ne opravljajo študijskih obveznosti zgolj domači študentje, pač pa tu svoje obveznosti opravljajo tudi študentje tujih univerz, kateri v okviru študentske izmenjave, ne opravljajo le študijskih obveznosti, temveč se lahko tudi vključijo na trg študentskega dela (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

Omeniti je potrebno tudi, da so tako imenovani pavzerji leta 2007 izgubili možnost opravljanja študentskega dela preko študentskega servisa. Pomembno za dijake ali študente je vedeti, da lahko opravljajo začasno in občasno delo vsi, v času veljavnega statusa dijaka ali študenta, katero se prekine z redno zaposlitvijo ali diplomo. Važen je tudi podatek, da zaslužek, ki ga študentje zaslužijo preko študentskega servisa ni več višinsko določen, saj je novela Zakona o dohodnini (Ur. l. RS 13/11) ukinila zgornjo mejo, je pa tudi res, da dijak ali študent pri višjem zaslužku plača višjo dohodnino (Študentska organizacije Slovenije 2016).

Omeniti je potrebno, da je začela 15. decembra 2016 veljati novela Zakona o visokem šolstvu oz. ZViS-1 (Ur. l. RS 75/16), ki zagotavlja, da študent v primeru diplomiranja lahko ohrani status do konca tekočega študijskega leta. S tem, ko študent ohrani status, mu pripadajo vse pravice povezane s študentskim statusom (Študentska organizacija univerze na Primorskem 2016).

2.1.4 Napotnica

Kot je že bilo omenjeno, se študentsko delo izvaja na podlagi študentskih napotnic. Napotnica je pravna podlaga, katero mora dijak ali študent za opravljanje dela nujno dvigniti oziroma naročiti pred pričetkom dela. Delo študenta v podjetju brez napotnice pomeni *delo na črno*. Delo na črno je obravnavano kot prekršek, kateremu sledi visoka denarna kazen, tako za podjetje kot tudi za študenta (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Napotnico je lahko naročena s strani dijaka ali študenta, ali pa tudi s strani delodajalca samega. Predpogoj za naročilo napotnice je, da je študent ali dijak član študentskega servisa, preko katerega naroča napotnico za svoje delo. Študentski servis za naročilo napotnice potrebuje podatke, kot so ime in priimek člana, rojstni datum, naziv delodajalca, vrsto dela in datum kdaj dijak ali študent prične z začetkom dela. Dijaki in študenti lahko napotnico na študentskih servisih dvignejo osebno oziroma jo lahko naročijo preko telefona ali elektronskega naslova (Študentski servis 2016).

Ločimo dve vrsti napotnic:

- stalne napotnice katere veljavnost, nastopi z dnem izdaje napotnice same, lahko traja največ eno leto in je namenjena študentom, kateri opravljajo delo že dalj časa, toda z vmesnimi prekinitvami ter,
- navadna napotnica, je primerna bolj za študente, kateri opravljajo dela za krajše časovno obdobje.

Delo preko študentskega dela ni enako delu v delovnem razmerju, saj se delo, ki ga študentje opravljajo preko študentskega servisa, ne opravlja na podlagi pogodbe o zaposlitvi. Podpis teh pogodb s strani študentov ni zavezujoč. Pred samim začetkom dela je priporočljivo, da so dijaki in študentje seznanjeni s strani delodajalca z vsemi pogoji in odgovornostmi, katere bodo prevzeli z začetkom dela (urno postavko, trajanje dela, zahteve, morebitne dodatne pogoje, ki so interna pravila v podjetju). Pred začetkom dela je pri vsem tem pomembno tudi, da delodajalec podpiše in ožigosa en izvod napotnice, katero prinese kandidat osebno ali jo pošlje študentski servis (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Če dijaki ali študentje opravljajo delo preko napotnice, pomeni, da so zavarovani tudi glede poškodb pri delu. Ob koncesijski dajatvi so delodajalci, kjer so dijaki in študenti zaposleni oziroma opravljajo delo, imajo v primeru, kadar pride do poklicne bolezni ali pa v primeru poškodbe pri samem delu dolžnost plačati prispevek za zavarovanje.

Zaradi spremembe zakonodaje je znesek na napotnici od 1. februarja 2015 spremenjen, saj imajo sedaj dijaki in študentje tudi bruto znesek, kateri se deli na prispevke, ki jih dijaki in študentje prispevajo za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Zakonsko določen minimum bruto urne postavke za študentsko delo, je začel veljati s 1. julijem 2017 in sicer, v višini 4,61 EUR. Tako študent ali dijak dobi minimalno neto urno postavko v višini 3,91 EUR (Študentski servis 2017).

2.1.5 Vključitev dijaka in študenta v socialno zavarovanje

Od 1. februarja 2015 je začasno in občasno delo dijakov in študentov vključeno v pokojninsko in invalidsko zavarovanje, se pravi, da se za to vrsto delo plačujejo polni prispevki, in sicer 15,5 % za dijaka ali študenta ter 8,85 % za delodajalca. Prednost plačevanja polnih prispevkov je, da so priznane sorazmerne pravice zaradi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer pokojninska doba (Študentska organizacija Slovenije 2016).

Za dijake in študente, ki opravljajo študentsko delo, se plačuje tudi poseben prispevek za zdravstveno zavarovanje po 55a. členu Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS 72/06), ki določa da delodajalci plačujejo prispevek po stopnji 6,36 odstotka. Pri tej obliki dela grede ti prispevki v breme delodajalca.

Študenti in dijaki zaradi plačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje, ne pridobijo dodatnih pravic in so tako tudi sedaj zavarovani kot samoplačniki ali kot vzdrževani družinski člani po 26. letu (Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Ur. l. RS 72/06).

Če se je do leta 2015 oblika prispevka zavarovanja za poškodbe pri delu in poklicne bolezni plačevala v obliki pavšala, pa temu danes ni več tako. Sedaj se to plačuje v deležu od

zaslužka dijaka ali študenta. Organizacija, ki posreduje začasna in občasna dela dijakom in študentom, se zavezuje, da poskrbi za prijavo v zavarovanje za poškodbe pri delu in poklicno bolezen (Študentska organizacije Slovenija 2016).

2.2 ŠTUDENSKO DELO V NEMČIJI

Študentsko delo v Nemčiji se ne imenuje študentsko delo, ampak začasno delo in študentje delajo v Nemčiji predvsem preko agencij. Dela preko agencij so v Nemčiji imenovane kot atipične oblike zaposlitve (Keller in Seifert 2012).

Mückenberger (v Keller in Seifert 2012) navaja, da je netipično zaposlovanje po navadi opredeljeno povsem v negativnem smislu v nasprotju s tako imenovano standardno zaposlitvijo.

Študenti z začasnim delom pridobijo realistično izkušnjo onkraj šole, družine, vrstnikov in medijev. Vzpostavijo stike z delom, sodelujejo z ljudmi zunaj svoje starostne skupine, naučijo se prevzemati odgovornosti in poskušajo dosegati priznanja za svoje opravljeno delo. Študentom delo, ki ga opravljajo poleg denarne nagrade, zagotavlja tudi neko socialno zadovoljstvo. Z delom pridobijo tako imenovane *mehke spretnosti*, in sicer timsko delo, sodelovanje, točnost in zanesljivosti (Tully in drugi 2015, 238–239).

Prvi razlog zakaj študentje delajo je ta, da okrepijo in povečajo svoje finance. Predvsem, da lahko financirajo osnovne življenjske potrebe, kot so oblačila, šolnina, študijsko bivanje in drugo. Drugi razlog je, da so neodvisni in samostojni. Dodatni denar, ki ga zaslužijo z opravljanjem dela predstavlja priložnost študentom, da lahko hodijo ven razmeroma pogosto in se jim ni treba pogosto vračati domov ter s tem tudi zmanjšujejo izdatke svojih staršev. V Nemčiji je avtonomija mladih zelo pomembna (Tully in drugi 2015, 242).

Raziskava Endsleigh, ki je bila izvedena leta 2012, je pokazala, da skoraj dve tretjini študentov dela s krajšim delovnim časom za pomoč pri financiranju študija (The complete University Guide 2016).

Potrebno je tudi omeniti dvojni sistem študija, in sicer so zadnja leta študijski programi strokovne šole usmerjeni tako na teoretični, kot na praktični del izobraževanja. Da bi se lahko

študenti na študiju izobraževali tudi preko praktičnega usposabljanja za svoj poklic, so v ta namen visokošolski zavodi sklenili sporazum o sodelovanju s podjetji, ki opravljajo usposabljanje ali pripravništvo (The European Education Directory 2014).

Pomembno je vedeti, da se je dualni oziroma dvojni sistem izobraževanja, najprej začel uveljavljati v srednješolskih programih, kjer imajo dijaki že stik s potencialnimi delodajalci in kjer se učijo praktičnega usposabljanja za smer, ki so jo izbrali na srednješolskem programu. To je dijakom v pomoč, saj že v srednji šoli vidijo ali jih program za katerega se izobražujejo veseli. S tem si lahko pomagajo za vnaprej pri izbiri, na katero univerzo bi se želeli vpisati, če se sploh vpišejo, saj se dosti dijakov odloči po končani srednji šoli zaposliti zaradi pridobljenega tako teoretičnega, kot tudi praktičnega znanja (The Nation 2013).

Jedro celotnega poklicnega izobraževanja je dualni sistem, saj je uveljavljen zaradi dobrega socialnega partnerstva med politiko, sindikati in delodajalci ter močne vloge zbornic. Le-te so pomembne zato, ker se velik del zaposlenih prav tu ukvarja z razvojem poklicnega in permanentnega izobraževanja (Reporter 2015).

Za Nemške študente velja, če delajo več kot 19 ur na teden ali če njihov mesečni dohodek presega 450 EUR, morajo plačati davke in prispevke za socialno varnost ter prispevke za zdravstveno zavarovanje in pokojninski program, ki je priznan tudi v drugih državah EU (Universitätbonn 2014).

Ena izmed najbolj razširjenih začasnih del oziroma atipičnih del za študente je ravno *malo delo*, saj tovrstno delo opravlja približno pet milijonov Nemcev. Zdravstveno zavarovanje kot socialne prispevke delodajalec plačuje po zmanjšani stopnji (Delo 2011).

Glavne značilnosti malega dela so:

- ni omejitev glede upravičencev do malega dela,
- delodajalci niso omejeni glede malega dela,
- za osebe, ki zaslužijo do 450 EUR na mesec, niso maksimalno omejene glede malega dela, saj za ves zaslužek, ki ga zaslužijo ne rabijo plačevati ne prispevke, niti dohodnino. Plačati morajo le prispevek in davek delodajalca. Večja obremenjenost za

zaposlenega in obveznost plačevanja akontacije dohodnine je takrat, če zaslužek zaposlenega preseže omejitev,

- omejitev malega dela ni, zato so redna delovna razmerja pogosto zapostavljena s strani delodajalcev, saj je malo delo finančno ugodnejše za delodajalca,
- pisna pogodba je podlaga za opravljanje dela, dolžnost delodajalca pa je prijava malega dela na centralo za *malo delo*,
- centrala *mini delo* je pomembna tako za delavce, kot tudi za delodajalce, saj jim nudijo vse potrebne informacije in administrativne postopke v zvezi z malim delom (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

2.2.1 Pravna ureditev študentskega dela v Nemčiji

V Nemčiji so agencije, ki posredujejo začasna in občasna dela. Te agencije so namenjene tako študentom, kot tudi drugim posameznikom, ki iščejo delo. Po sklenitvi delovnega razmerja za določen čas in za določene dejavnosti, ki ga agencija sklene s posameznikom, mora podatke, ki jih pridobi od posameznika posredovati čim večjemu številu delodajalcev. Ko delavec opravi določeno število ur, je plačan v obliki plače, ki mu jo izplača delodajalec preko agencije. Delavec plača vse davke oziroma delež le-teh, plača pa tudi prispevke za socialno varnost in zdravstveno zavarovanje ter ostala zavarovanja (Kosanec 2010).

Med opravljanjem študentskega oziroma začasnega dela, študentom teče tako delovna doba, in tudi sicer so popolnoma izenačeni z ostalimi delavci. Razmerje med vsemi vpletenimi subjekti ureja Direktiva o delu preko agencij za zagotavljanje začasnega dela (Ur. l. EU 104/08/ES).

Agencije, ki zagotavljajo začasno delo, so v veliko pomoč podjetjem, saj jim z zagotavljanjem primerne študentskega kandidata, nudijo prožnost, medtem ko pa študentom nudijo možnost usklajevanja profesionalnega in osebnega življenja. Zagotavljanje začasnega dela preko agencije za delo ustreza, tako potrebam podjetij glede prožnosti, kot tudi potrebi zaposlenih glede usklajevanje njihovega poklicnega in zasebnega življenja. Agencija z vso svojo pomočjo pomaga pri odpiranju novih delovnih mest in s tem tudi sami udeležbi na trgu delovne sile.

Vsaka oseba, ki vstopi na trg delovne sile, pa naj bo to študent, ki išče začasno zaposlitev ali pa naj se gre za redno zaposleno osebo, ne glede na to ima vsaka zaposlena oseba pravico do spoštovanja njegovega zdravja, varnosti in primerne zagotovitve delovnega časa. Poleg vseh ostalih pravic, katere pripadajo delavcu so ene izmed bolj pomembnih, predvsem dnevni in tedenski počitek, kot tudi plačan letni dopust (Direktiva o delu preko agencij za zagotavljanje začasnega dela, Ur. l. EU 104/08/ES).

V 3. členu Direktiva o delu preko agencij za zagotavljanje začasnega dela (Ur. l. EU 104/08/ES) navaja, da je *delavec* obravnavan kot oseba, ki opravlja delo v neki državi članici, kar pomeni, da je zaščiten po nacionalni zakonodaji o delovnem pravu. Sama Direktiva ima zapisano, da *napotitev* pomeni čas, v katerem delavec, ki je zaposlen preko agencije začasnega dela in s tem posredno dodeljen podjetju v katerem opravlja svoje začasno delo, deluje v skladu s pravno ureditvijo tega podjetja.

Direktiva o delu preko agencij za zagotavljanje začasnega dela v 6. členu (Ur. l. EU 104/08/ES) določa, da so prosta delovna mesta vedno v pravem času objavljena, na javno dostopnih mestih, kjer jih lahko delavci te agencije zasledijo. Možnost zaposlitve za nedoločen čas, mora biti omogočena vsakemu delavcu te agencije, saj je tako določeno v sami Direktivi, kot tudi je pomembno, da so informacije, ki jih delavci potrebujejo pravočasno objavljene v samem podjetju.

Zakonodaja je 1. januarja 2013 dvignila prag zaslužka za *malo delo* od 400 do 450 EUR zaradi trenda splošnih plač. Posamezniki, ki opravljajo *malo delo* imajo možnost izvzeta na podlagi zahtevka iz obveznosti plačevanja prispevkov za pokojninsko zavarovanje. Nujno pravilo pa je, da morajo imeti ti posamezniki urejeno obvezno zavarovanje v sistemu pokojninskega zavarovanja (Federal Ministry of Labour and Social Affairs 2014).

Minimalna plača za študente in zaposlene, ki opravljajo začasna dela je od 1. januarja 2015 določena v višini 8,50 EUR. Od 1. januarja 2017 je potrebno upoštevati minimalno plačo brez izjem po vsej državi (Statistisches Bundesamt 2016).

Potrebno je omeniti tudi, da bo vsem osebam, ki so opravljale *malo delo* že pred 1. januarjem 2013, njihovo delovno mesto praviloma še naprej urejala zakonodaja, ki je veljala do 31. decembra 2012 (Federal Ministry of Labour and Social Affairs 2014).

Socialno zavarovanje študenta

V Nemčiji je več vrst socialnih prispevkov. Davki se zaposlenim odštejejo neposredno iz njihovega zaslужka. Vsak državljan, ki je zaposlen v Nemčiji, mora plačati davke. Znesek davka, ki ga mora plačati je odvisen od višine njegovega dohodka. Pravila, ki veljajo za študente, so pogosto radodarna, saj študent plača bodisi nižje prispevke bodisi pa mu ni potrebno plačati.

Če študent opravlja tako imenovano *mini zaposlitev*, zasluži do 450 EUR zaslужka na mesec, kar pomeni, da mu ni potrebno plačati davkov. Če zasluži manj kot 8 130 EUR na leto, dobi vrnjeno vso dohodnino, če davčnim organom predloži svojo odmero davka.

Pokojninsko zavarovanje morajo v Nemčiji vsi zaposleni prispevati iz svojih plač v pokojninski sistem države. Temu se namenja 9,45 % prihodkov. Študenti običajno plačajo nižje prispevke. Kdor zasluži do 450 EUR dohodka na mesec, je izvzet iz plačevanja prispevkov. Z dohodki med 450 in 850 EUR na mesec ali več kot 20 delovnih ur na teden, se znesek odstotka zniža. Če študent zasluži več kot 850 EUR na mesec, plačuje višje prispevke, in sicer mora študent plačati celoten delež v višini 9,45 % (Deutsches Studentenwerk 2016).

Študent, ki opravlja začasno delo, je praviloma zavarovan v zdravstvenem zavarovanju kot študent in ne kot zaposlen. V tem primeru mu ni potrebno plačevati prispevkov za zdravstveno zavarovanje. V primeru, da dela več kot 20 ur na teden mora, mora plačati prispevek za zdravstveno zavarovanje.

V Nemčiji študenti običajno ne plačujejo prispevkov za primer brezposelnosti. Če študent izgubi svojo službo, ne more zaprositi za nadomestilo v primeru brezposelnosti (Deutsches Studentenwerk 2016).

Potrebno je tudi omeniti, da edino zavarovanje, ki ga mora v celoti plačati delodajalec je nezgodno zavarovanje, saj se ostali prispevki za zavarovanja porazdelijo med delodajalcem in študentom oz. zaposlenimi v podjetju (Just Landed 2016).

2.3 OBSEG ŠTUDENTSKEGA DELA V DRŽAVAH EU

Tabela 2.1: Obseg študentskega dela v nekaterih državah EU

Obseg študentskega dela v nekaterih državah EU	
Država EU	Obseg študentskega dela
Danska	75%
Nemčija	68%
Avstrija	66%
Slovenija	65%
Latvija	50%
Francija	46%
Finska	45%
Švedska	45%
Estonija	30%

Vir: E-študentski servis (2009).

V diplomski nalogi podajam predvsem podatke iz različnih literatur o Sloveniji in Nemčiji, toda za lažjo primerjavo o obsegu študentskega dela, sem dodala tabelo, ki prikazuje obseg študentskega dela v nekaterih državah EU. Glede na podatke lahko vidimo, da je na Danskem najvišji odstotek obsega študentskega dela, in sicer v višini 75 %. Najmanjši odstotek obsega študentskega dela je v Estoniji, in sicer v višini 30 %. Slovenija in Nemčija sta med državami, kjer veliko študentov opravlja študentsko delo, tako je v Sloveniji 65 % vseh študentov, ki opravljajo študentsko delo, v Nemčiji pa študentsko delo opravlja 68 % študentov. Kot lahko vidimo je v obeh državah opravljanje študentskega dela nad 50 odstotno vrednostjo.

2.4 VPLIV DEJAVNIKOV NA ŠTUDETSKO DELO

Izobraževalni sistem terciarnega izobraževanja

Rok Primožič v (Lesjak in Marjetič 2011) navaja, da številni dokumenti bolonjskega sistema visoko šolstvo opredeljujejo kot javno dobro in javno odgovornost ter naložbo v prihodnost. Visoko šolsko se ne sme obravnavati le kot sredstvo za izboljšanje gospodarske konkurenčnosti, niti ne tako, da mora strmeti k ustvarjanju podlage za strpnost, demokracijo, kritično mišljenje in osebno zadovoljstvo. Financiranje visokega šolstva je potrebno dojemati kot dolgoročno naložbo v korist celotne družbe.

✓ Slovenija

Leta 1999 je bil, čas ko je Slovenija naredila pomembne korak naprej v samem razvoju visokošolskega izobraževanja, saj je s podpisom Bolonjske deklaracije zavezala k upoštevanju smernic, ki jo le-ta predpisuje, da se morajo zgoditi določene spremembe, ki bi vplivale na izobraževalni proces. Leta 2003 pa je Slovenija začela spreminjati zakonodajo (Čepar 2010).

Cilji Bolonjske deklaracije so bili:

- da se uvede dodatek k diplomam, kateri bi s pomočjo sprejemom določenih stopenj pripomogel, k hitrejšemu in uspešnejšemu zaposlovanju evropskih državljanov,
- uveden sistem točkovanja, kot je sistem ECTS, pomembno je še vedeti, da se te točke da pridobiti tudi izven visokošolskega izobraževanja, toda nujno mora pa te točke priznavati univerza, v kateri študent opravlja svoje študijske obveznosti,
- premagovanje ovir svobodnemu gibanju in pospeševanje mobilnosti, kar pomeni, da je potrebno študentom omogočiti dostop do študija in ustreznih služb (Zgaga 1999).

Po 2. členu Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS 32/12) tvorijo visokošolski prostor v Sloveniji, tako fakultete, umetniške akademije, kot tudi visokošolski zavodi in visoko strokovne šole. Pomembno je tudi omeniti raziskovalno, umetniško in pedagoško dejavnost teh šolskih objektov.

Po 33. členu Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS 32/12), imamo za pridobitev izobrazbe tri stopnje študijskih programov, in sicer:

- dodiplomski študij oziroma prva stopnja,
- magistrski študij oziroma druga stopnja in
- doktorski študij oziroma tretja stopnja.

Potrebno je omeniti, da je samo prva stopnja dodiplomski študijski program, medtem ko sta druga in tretja stopnja podiplomski študijski program.

Po 36. členu Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS 32/12), se določa, da se morajo predmeti na študijskih programih vrednotiti s kreditnimi točkami oziroma tako imenovan sistem ECTS. Potrebno je omeniti, da vsak program obsega 60 kreditnih točk. Dodiplomski študij lahko traja od tri do štiri leta in tako obsega vsega skupaj od 180 do 240 kreditnih točk. Druga stopnja pa lahko obsegajo ali 60 kreditnih točk ali pa 120 kreditnih točk, kar pomeni da traja od enega do dva leta. Tako prva in druga stopnja skupaj trajata pet let. Tretja stopnja oziroma doktorski študij pa traja tri leta in tako vsega skupaj obsega 180 kreditnih točk (Ur. l. RS 32/12).

V skladu s 65. členom Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS 32/12) je zapisano, da je študent vsak, ki se vpiše na visokošolsko izobraževalno ustanovo in kateri se izobražuje na prvi ali drugi ali tretji stopnji študijskega programa. Da ima študent status študenta, pa lahko dokazuje s študentsko izkaznico.

Pomembno je omeniti tudi tako imenovani absolventski staž oziroma dodatno leto, saj je to bolj pomembno tistemu študentu, kateri zaključi zadnji semester, zadnjega letnika in se odloči, da bo eno leto obdržal status študenta ter bo šele v dodatnem letu diplomiral. Ko se študent vpiše v dodatno leto oziroma absolventski staž, lahko to pravico uveljavlja. Ko študent enkrat zaključi zadnji semester, lahko koristi to pravico, če:

- se odloči, da ne bo diplomiral takoj po zaključku zadnjega semestra, toda te pravice študent ne more koristiti, če je med časom študija že kdaj ponavljal kakšen letnik ali pa če je spremenil študijski program,

- ne zaključi enoletnega študija magisterija, v enem letu, ko je zaključil zadnji semester,
- ne zaključi doktorskega študija v ustreznem roku, ki je predpisan s statutom (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport 2016).

Pri financiranju terciarnega izobraževanja poznamo tri skupine financiranja visokošolskega izobraževanja, in sicer:

- prva skupina: model dominantnosti države, kjer je znano, da vso financiranje poteka preko javnih sredstev,
- druga skupina: tukaj ima pa model dva vira financiranja, in sicer en del stroškov pokrivajo študentje oziroma njihovi skrbniki, drugi del se pa pokriva iz javnih sredstev,
- tretja skupina: ta skupina oziroma model pa ima več virov financiranja, saj se viri pridobivajo preko različnih koncev komercialnega izvajanja (Strašek 2010).

Lavrič in drugi (2010, 101) ugotavljajo, da ima terciarno izobraževanje veliko finančnih lukenj in možno je tudi izraziti, da je preobsežno, saj ne ustreza stopnji gospodarske razvitosti Slovenije.

✓ Nemčija

Terciarni sektor oziroma visokošolsko izobraževanje vključuje različne vrste visokošolskega zavoda in v ustanovah zunaj šolskega sistema. Poleg visokošolskih institucij, imajo nekatera mesta v Nemčiji tudi *Berufsakademien*, ki ponuja alternativo do visokošolskega izobraževanja v obliki tečajev, tistim kateri so zaključili sekundarno stopnjo izobraževanja in pridobili visokošolske kvalifikacije.

Leta 2015 je imela Nemčija skupaj 399 državno vzdrževanih in državno priznanih visokošolskih zavodov, ki so naslednjega tipa:

- univerze in enakovredne ustanove visokega šolstva,
- tehnične šole, tehnične univerze, visoke šole za pedagogiko, teološke šole in tako dalje,

- visoke šole umetnosti in glasbe in
- univerze za uporabne znanosti (*Fachhochschulen*).

Terciarni sektor zajema visokošolske zavode in druge ustanove, ki ponujajo študijske programe. Tehnične šole in tehnične akademije so institucije nadaljevalnega poklicnega izobraževanja, ki za izvedbo ustreznega poklicnega usposabljanja zahtevajo priznan poklic, ki že ima neko formalno izobrazbo. Raven usposobljenosti, ki je dosežena na teh šolah in akademijah je primerljiva s prvo stopnjo terciarnega sektorja v skladu z Mednarodno standardno klasifikacijo izobraževanja (EURYDICE 2015).

Splošni cilji nemškega izobraževalnega sistema so pripraviti študente za poklic na določenem področju dejavnosti. Študentje dobivajo posebna znanja, spretnosti in metode na način, ki je primeren za vsak program. Tak namen visokošolskega izobraževanja je skupen vsem tipom visokošolskega zavoda. Zasnovi študijskih programov so značilne lastnosti, da visokošolske organizacije dajejo poseben poudarek na praktični uporabi in tesnejši povezavi z zahtevami strokovnega sveta (EURYDICE 2015).

Splošen pogoj za vpis v višješolsko izobraževanje, je izvedba tako imenovanega *Abitur izpita*, ki študentom omogoča formalno udeležbo na univerzi. Obstaja pa tudi alternativna pot za bodoče študente, ki niso imeli *Abitur* sprejemnih izpitov. Ti študenti pa imajo preizkus poklicne usposobljenosti, znan kot *Begabtenprüfung*, ki je sestavljen iz pisnega in ustnega izpita (Mawista 2013).

V nemškem visokošolskem izobraževanju je *Bachelor* prvi visokošolski program, ki zagotavlja usposobljenost za poklic in standardne sposobnosti za raziskave, ki se izvajajo na visokošolskih zavodih. V Nemčiji je od leta 2015 okoli 8 000 različnih študijskih programov, ki vodijo do študijskega programa Bachelor. Bachelor študijski program traja od tri do štiri leta, ki ima 240 kreditnih točk. Za uspešno prehajanje v višje letnike, se lahko kreditne točke med seboj kopičijo in prenesejo v naslednji letnik. Drugi visokošolski program v izobraževalnem sistemu v Nemčiji je magistrski program. Pogoj, ki ga je potrebno izpolniti, da se študent lahko vpiše v magistrski študijski program, je praviloma zaključena stopnja prvega visokošolskega programa. Program traja eno do dve leti, ki ima od 60 do 120 kreditnih točk. Tretji visokošolski program v izobraževalnem sistemu v Nemčiji je doktorski program. Za doktorski program, se odločijo še posebej dobro usposobljeni študenti. Vodilni doktorski

model je, da študentje opravijo doktorski študij nadzorovano in individualno. Tudi strukturirani doktorski programi postajajo vedno bolj pomembni za študente. Študij se zaključuje na univerzah, kjer do neke mere sodelujejo z ne-univerzitetnimi raziskovalnimi inštituti. Obstaja tudi možnost sodelovanja programov doktorskega študija z univerzami in visokimi strokovnimi šolami. Pogoja, ki sta nujna, da lahko študent vstopi v tretji visokošolski program, je opravljen magistrski študij in *Erste Staatsprüfung*, tako imenovani prvi državni izpit, ki tudi izpolnjuje pogoj, da se študent lahko vpiše na doktorski študij oziroma doktorat. Študenti, ki so študirali na Fachhochschule oziroma na univerzah za uporabne znanosti, ne morejo pridobiti doktorata, saj imajo le univerze in enakovredne visokošolske ustanove pravico do doktorata. Doktorski študij traja tri do pet let in ima študijski program ovrednoten z 60 kreditnimi točkami (EURYDICE 2015).

Financiranje javnih visokošolskih zavodov vzdržujejo zvezne dežele Nemčije. Zvezne dežele oskrbujejo javno visokošolske zavode s sredstvi, ki jih le-te potrebujejo za opravljanje svojega dela. Ta sredstva pridobijo iz proračuna Ministrstva za šolstvo in kulturo ter Ministrstva za znanost in raziskavo. Financiranje je na splošno usmerjeno, da podpira visokošolske zavode na področju raziskovanja in poučevanja.

Sistem financiranja visokega šolstva v Nemčiji doživlja obdobje sprememb, saj naj bi se proračunska sredstva porazdelila preko parametrov povezanih z uspešnostjo študentov na vseh treh študijskih programih. Visokošolski zavodi poleg osnovnih sredstev, zaprosijo tudi za sredstva iz javnih in zasebnih organov. Zanimivo je dejstvo, da je v letu 2011 po statističnih podatkih financiranja, javni sektor za visokošolske zavode porabil 23,8 milijarde EUR (EURYDICE 2015).

2.5 PRAVICE IN DOLŽNOSTI ŠTUDENTOV

✓ Slovenija

Po 66. členu Zakona o visokem šolstvu (Ur. l. RS 32/12) imajo vsi študenti pravico do vpisa, kot tudi do izobraževanja pod enakimi pogoji. Te pogoje se določajo s statutom, zakonom in študijskim programom.

Njihove pravice in dolžnosti so:

- študentje napredujejo in dokončujejo študij pod pogoji, kateri so bili določeni ob samem vpisu,
- študentje lahko med časom študija ponavljajo letnik samo enkrat, prav tako lahko spremenijo študijski program zaradi lastne izbire ali pa zaradi tega, ker niso opravili določenih obveznosti prejšnjega študijskega programa,
- študentje imajo možnost, da lahko obiskujejo več študijskih programov in
- imajo možnost, da napredujejo ter dokončajo svoj študij, še prej kot je bilo predvideno v samem programu.

Študentom je tekom študija omogočena velika količina pravic, med katerimi so tudi pravica do zdravstvenega varstva. Te pravice so na voljo vsem študentom, ne glede ali študij obiskujejo redno ali izredno. Toda veljavnost teh pravic poteče, takrat ko se študent redno zaposli ali pa takrat, ko se študent prijavi kot iskalec zaposlitve. V samem zakonu je zapisano, da lahko študentje zaradi oddaljenosti visokošolskih zavodov od njihovega stalnega prebivališča, prebivajo v študentskih domovih, pri pravnih osebah in drugih zavodih. Študentje imajo tudi možnost najeti sobo ali stanovanje, ki jih ponujajo zasebniki. Študentje, ki se izobražujejo zunaj kraja stalnega prebivališča, so upravičeni do subvencioniranega prevoza (Zakon o visokem šolstvu, Ur. l. RS 32/12).

✓ Nemčija

Pravice in dolžnosti nemških državljanov so:

- da se lahko izobražujejo na različnih univerzah in več študijskih programih istočasno,
- da lahko študentje redno prestopijo v višji letnik in dokončajo študij pod pogoji, ki so veljali ob vpisu na univerzo oziroma na visokošolski zavod,
- da se morajo vpisati na univerze pravočasno vsak semester in plačati vse pristojbine, ki jih univerza zahteva.

Študent ima tudi pravico do zdravstvenega zavarovanja, in sicer dokler ne dokonča študija ali dokler ne dopolni 30 let. Do takrat je lahko študent zavarovan po ugodnih študentskih pogojih (Masters portal 2016).

Študenti imajo tudi pravico, da bivajo v tako imenovanih gostiščih, katera ponujajo univerze, toda število sob je seveda omejeno. Bivajo lahko tudi v enoposteljnih sobah ali apartmajih za študente. Vse te nastanitve jim ponuja organizacija *Studentwerke* (Deutsches Studentenwerk 2016).

2.6 GOSPODARSKA RAZVITOST NEMČIJE IN SLOVENIJE

✓ Slovenija

Pri Sloveniji je najprej potrebno omeniti, da je leta 2004 postala članica Evropske unije in je povečala svojo mednarodno konkurenčnost leta 2007, ko je prevzela skupno valuto EUR. Slovenija je zanimiva za mednarodne investitorje, saj predstavlja državo z dobro logistično lego. Prebivalstvo znaša le nekaj več kot dva milijona, kar za Evropski trg predstavlja relativno majhno tržišče. Kljub majhni uspešnosti Slovenija krmari v mednarodnih gospodarskih vodah. Svojo gospodarsko rast je vztrajno izkazovala v povprečni višini okoli 4 % bruto domačega proizvoda (v nadaljevanju BDP) vse od osamosvojitve naprej. Zaradi mednarodnih dejavnikov je le-ta v letu 2008 začela padati. Leta 2013 se je Slovenija uvrstila na 17. mesto na seznamu držav, v katerih je dobro poslovati. Tako se je zavihtela celo na 1. mesto glede kazalnika osebne svobode. Po zadnjih podatkih naj bi imela Slovenija v letu 2012

negativno rast BDP, in sicer v višini - 2,3 %, medtem ko znaša v letu 2012 BDP 35 466 milijonov EUR (Generalni konzulat Republike Slovenije v Muenchnu 2015).

✓ Nemčija

Po zadnjih znanih podatkih zaseda Nemčija visoko četrto mesto svetovnega gospodarstva, kar pomeni, da govorimo o enem izmed najbolj razvitih gospodarstev na svetu. Za tako visok položaj, se lahko Nemčija zahvali svojemu uspešnemu izvozu. Velik del zaslug visokemu mestu Nemčije na gospodarskem zemljevidu gre izvozu, saj on doprinese skoraj polovico vrednosti BDP. S tem je Nemčija pridobila naslov največje izvoznice blaga. V letu 2012 je BDP Nemčije znašal 2 666,40 milijard EUR, poleg tega je Nemčija je imela pozitivno rast BDP, in sicer 2,2 % (Generalni konzulat Republike Slovenije v Muenchnu 2015).

2.7 OBDAVČENOST ŠTUDENTSKEGA DELA V SLOVENIJI IN NEMČIJI

✓ Slovenija

Delodajalci za opravljanje študentskega dela oziroma začasnega in občasnega dela plačujejo koncesijsko dajatev. V letu 2015 se je višina le-te zaradi vključitve prispevkov, ki jih mora prispevati za socialna zavarovanja znižala iz 23 % na 16 %. Za dodatno koncesijsko dajatev se namenja 2 %, za pokojninsko in invalidsko zavarovanje 8,85 %, za zdravstveno zavarovanje se prispeva 6,63 % ter za poškodbe pri delu 0,53 %. Študentsko delo ni obdavčeno, toda koncesijska dajatev in prispevki pa so obdavčeni z 22 % DDV (www.študentski.si 2015).

Sredstva iz koncesijskih dajatev se prispevajo za štipendije v višini 8,41 %, za delovanje Študentske organizacije Slovenije se namenja 3,795 % in za kritje stroškov organizacije za posredovanje začasnega in občasnega dela študentov dela dijakov in študentov prav tako 3,795 % (Pronet 2014).

Pri dohodnini za študentsko delo se od celotnega zaslужka, ki ga študent pridobi tekom celega leta od njega odštejejo normirani stroški, ki pa študentom ni potrebno prinašati dodatna dokazila. Te normirani stroški znašajo 10 odstotkov. Naslednji korak, da se odštejejo olajšave,

ki so za študenta pomembne, in sicer poznamo splošno, dodatno splošno in posebno osebno olajšavo. Te podatki pripomorejo k temu, da se pridobi neto davčna osnova, katera je pomembna oziroma podlaga za dokončno obdavčitev študentskega dela. Po 16 % dohodninski lestvici se dohodek obdavči, če je osnova nižjega zneska.

Ko se izplača plačilo za študentsko delo, se odvede akontacija dohodnine, ki je 25 %. Pri tem se tudi morajo upoštevati 10 % normiranih stroškov, kateri so pa že odšteti pred izračunom same akontacije, in sicer odstotki si sledijo tako:

- kadar je nakazilo višje od 400 EUR, je neto nakazila 22,5 %,
- dijak ali študent, ki je starejši od 26 let, mora odšteti 22,5 % neto za vsako nakazilo, kar pomeni, da nima posebne olajšave,
- v kolikor študent v Sloveniji nima prijavljenega stalnega prebivališča, pa mora v vsakem primeru za vsako nakazilo plačati 22,5 %.

Študent, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča, pa ima izjemo pri akontaciji, saj se mu akontacije ne odvede, ne glede ali je nakazilo manjše ali enako 88,88 EUR. Pomembno je tem študentom tudi vedeti, da se jim akontacija ne odtegne, če je nakazilo manjše od 20 EUR. Takšen dohodek se obdavči, tako kot pri vsem študentom, in sicer na letni ravni. Splošno znano je, da se akontacija dohodnine plača na koncu leta, toda pri študentom, ki nimajo prijavljenega stalnega prebivališča se akontacija plača že ob samem zaslužku. Meja zaslužka je okoli 400 EUR in meja ni odvisna od napotnice, ki jo dijak ali študent prejme, ampak je odvisna od samega zaslužka, ki ga zasluži. Ob koncu leta se akontacija dohodnine obračuna, ki je bila plačana med letom. Če je ta previsoka, jo zavezanec, v tem primeru dijak ali študent, dobi povrnjeno (Študentska organizacija Slovenije 2015).

✓ Nemčija

Nemški študent ima dve možnosti za delo z vidika davčne obravnave. Prva in najbolj razširjena oblika je tako imenovano *malo delo*, pri katerem zaslužek ne presega 450 EUR, druga možnost študentskega dela pa je delo v času študijskih počitnic oziroma počitniško delo (Deutsches Studentenwerk 2016).

Majhno delo

Predpisi, ki so pomembni pri obdavčitvi *malega dela* so stopili v veljavo 1. januarjem 2013. Študenti, ki opravljajo majhno delo so na splošno izvzeti iz zavarovanja, z izjemo pokojninskega varstva, kar pomeni, da so predmet obveznega pokojninskega zavarovanja in morajo plačati prispevek v višini 3,9 odstotka svoje bruto plače. Delodajalec je dolžen plačati socialni prispevke v višini 30 % od bruto dohodka:

- da delodajalec plača 15 % za obvezno pokojninsko zavarovanje,
- 13 % plača za obvezno zdravstveno zavarovanje in
- 2 % davka se plača od dohodka.

Delodajalec mora tudi plačati prispevek za pokojninsko zavarovanje v višini 15 % bruto dohodka zaposlenega.

V primeru, da študent opravlja študentsko delo v zasebnih gospodinjstvih, je delodajalčeva dolžnost, da zanj plača pavšalni prispevek v višini 12 %, in sicer:

- 5 % za obvezno pokojninsko zavarovanje,
- 5 % za obvezno zdravstveno zavarovanje in
- 2 % davka od dohodka (Federal Ministry of Labour and Social Affairs 2014).

Osebe, ki pa imajo *mini zaposlitev* v zasebnem gospodinjstvu, morajo po zakonu imeti pokojninsko zavarovanje in plačati prispevke v višini 13,9 % bruto plače.

Kadar ima študent opravlja več *majhnih del* hkrati, se mu dobički seštevajo. Tako kot pravi pravilo, ko skupni seštevek dobička preseže mejni prag 450 EUR, se obveznost za plačilo prispevkov od drugih vej sistema socialne varnosti začne na dan, ko je mejni prag presežen (Federal Ministry of Labour and Social Affairs 2014).

Počitniško delo oziroma delo v času študijskih počitnic

V času počitnic veljajo posebna pravila za študente, in sicer delo, ki je sprejeto v času počitnic je obdavčeno z dohodnino. Običajno jo študent dobi povrnjeno, saj je običajno dohodnina, ki jo je plačal med študijskimi počitnicami previsoka.

Če se delo, ki ga študent opravlja v času, ko ni predavanj, mu ni potrebno plačati nobenih dodatnih prispevkov za zdravstveno zavarovanje, kljub temu, da študenti delajo več kot 20 ur na teden.

Obveznost plačevanja prispevkov za državne pokojnine v času počitnic se ne bi smela plačevati. To velja zato, ker so dela v času študijskih počitnic maksimalno dolga dva meseca ali 50 delovnih dni na leto (Deutsches Studentenwerk 2016).

3 ŠTIPENDIJSKA POLITIKA

3.1 PRAVNA UREDITEV ŠTIPENDIJSKE POLITIKE V SLOVENIJI IN NEMČIJI

✓ Slovenija

Zagorc (v Lesjak in Marjetič 2011) meni, da je glavni cilj štipendijske politike zagotoviti pregleden in kakovosten sistem štipendiranja. Sistem štipendiranja mora biti prilagodljiv, ki je v skladu s potrebami posameznika in v skladu z izobraževanjem ter trga dela. Ena najbolj pomembnih javnih politik v vsaki državi je štipendijska politika. V Sloveniji jo ureja Zakon o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), ki je zadnje spremembe doživel leta 2016, in sicer Zakon o spremembah in dopolnitvah zakon o štipendiranju (Ur. l. RS 08/16).

V 1. členu Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), se urejajo štipendije za dijake, ki so vključeni v srednješolsko izobraževanje in prav tako za študente, ki so vključeni v program višješolskega ter visokošolskega izobraževanja. Štipendije se urejajo tudi za tiste, kateri obiskujejo izobraževanja, ki so namenjena odraslim. Ta zakon ima urejeno tudi, katere vrste štipendije se dodelijo katerim študentom. V njem so zapisani, kateri so te pogoji, kakšna je

višina te štipendije, kakšne dodatke lahko še dobijo poleg osnovne štipendije, kako poteka sam postopek pridobivanja štipendije, kako so sofinancirane kadrovske štipendije in tako naprej.

Zakona o štipendiranju v 2. členu (Ur. l. RS 56/13) določa, da so štipendije pomembne za štipendiste zaradi boljše motivacije pri izobraževanju in da lažje dosegajo višjo raven izobrazbe. Štipendije naj bi pomagale pri vzpostavljanju enakih možnosti za izobraževanje, da se študentje lažje odločijo za izmenjavo študentov, pomaga pri tem, da študentje hitreje zaključijo svoj študij in da pripomorejo k izboljšanju zaposljivosti ter spodbujanju izjemnih dosežkov. Drugi in tretji odstavek istega člena dodajata, da so štipendije namenjene študentom predvsem zato, da se lahko izobražujejo na izbrani visokošolski ustanovi in da so namenjene za delne stroške, katere študentje pridobijo zaradi izobraževanja. Za spodbujanje kadrovskega štipendiranja, so temu namenjena sredstva.

Dijakom, študentom in udeležencem izobraževanja odraslih se prizna pravica do štipendije oziroma sofinanciranja v 5. členu Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), na podlagi javnega razpisa, razen v primeru za državno štipendijo (Zakon o Štipendiranju, Ur. l. RS 56/13). Za štipendije lahko rečemo, da so kot dopolnilni prejemek, ki je namenjen kritju stroškov v zvezi z izobraževanje.

V Sloveniji se podeljujejo naslednje štipendije:

- ki so podeljene s strani države,
- Zoisove oziroma štipendije namenjene dijakom ali študentom izjemnih dosežkov,
- štipendije za poklice, katerih je vse manj zanimanja s strani dijakov in študentov oziroma deficitarne poklice,
- štipendije, ki so namenjene Slovencem, kateri živijo v zamejstvu,
- štipendije Ad futura in
- kadrovske štipendije, katere so sofinancirane (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendij je nosilec štipendijske politike (Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije 2016).

Po 8. členu Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13) je štipendist upravičen samo do ene štipendije, razen pri kadrovske, saj imaš lahko poleg kadrovske štipendije tudi katerokoli drugo štipendijo, razen ne moreš imeti štipendije, ki se dodeli za deficitarne poklice, medtem ko enaki pogoji veljajo, za štipendije, ki se dodelijo deficitarnim poklicem.

V 9. členu Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13) se štipendije razpisujejo in omogočijo v vsakem šolskem ali študijskem letu. Ko študentje vložijo prošnjo za štipendijo, so jim te štipendije odobrene za njihov študijski program, od prvega letnika in dokler se jim ne izteče študijski program, toda potrebno je omeniti, da študentje ne morejo dobiti prvič podeljene štipendije, če je bil vlagatelj prošnje za štipendijo za isti program vpisan ponovno, niti ne takrat, ko ima vlagatelj podaljšanj študentski, niti ko se študent vpiše v dodatno leto izobraževalnega programa. Štipendist mora za vsako novo študijsko leto, ponovno prinesiti dokaze, katera izpolnjujejo pogoje, da lahko ponovno prejema štipendijo. Dodeljevalec je tisti, ki vsako leto sprti preveri, če štipendist izpolnjuje pogoje, ki so določeni za posamezno vrsto štipendije, za nadaljnje prejemanje le-te. Za vire financiranja za štipendiste skrbi 10. člen Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), ki navaja da se sredstva za štipendije in sofinanciranja kadrovske štipendij pridobivajo iz proračuna Republike Slovenije, iz sredstev sklada in sredstev Evropskega socialnega sklada ter proračunskega sklada ministrstva.

3.2 VRSTE ŠTIPENDIJ

Kot sem že omenila, poznamo več vrst štipendij, ki se dodeljujejo v Sloveniji. Štipendije, ki jih bom bolj podrobno predstavila so državne, Zoisove in kadrovske štipendije.

Državne štipendije

Državne štipendije so socialni transfer, ki je namenjen doseganju višje izobrazbene ravni upravičenca, spodbujanju izobraževanja in vzpostavljanju enakih možnosti za izobraževanje. Te štipendije dodeljujejo pristojni centri za socialno delo. Tisti študenti in dijaki, ki izpolnjujejo splošne pogoje za pridobitev štipendije po Zakon o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), in so določeni v Zakonu o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Ur. l. RS 40/11), tisti imajo pravico do državne štipendije. Torej so ti študenti in dijaki državljani Republike Slovenije, ki izkazujejo ustrezno premoženje na družinskega člana oziroma ustrezen dohodek (Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije 2016).

Potrebno je tudi omeniti, da štipendije, katere se prejemajo od države so namenjene dijakom in študentom, ki obiskujejo izobraževalno ustanovo in prihajajo iz finančno oslabljenih družin ter da se k državni štipendiji dodeljujejo dodatki, katera še dodatno pripomorejo k boljšemu izobraževanju. Te dodatki pa so dodatek za bivanje, za uspeh in za štipendiste, kateri imajo posebne potrebe (Zakon o štipendiranju, Ur. l. RS 56/13).

Pri državnih štipendijah lahko pride do mirovanja in prekinitve štipendijskega razmerja. Do tega pride takrat, ko:

- študent, ki prejema štipendijo ni opravil letnika, ampak mu je kljub temu dovoljeno , da se še enkrat vpiše v letnik, katerega je bil že vpisan,
- če od štipendista, ki dobiva državno štipendijo, dohodek na družino člana, preseže mejo, katera določa ali lahko še vedno prejema štipendijo ali ne,
- štipendist izgubi status dijaka ali študenta, ampak lahko vseeno opravlja študijske obveznosti,
- študent, ki že prejema štipendijo ne odda vlogo v pravem času, ki je določen v javnem razpisu ali pa, kateri je določen v sami pogodbi.

Da prenehanja štipendijskega razmerje pride, ko:

- študent, ki ima štipendijo zaradi samega sebe ne dokonča letnika,
- se štipendist samozaposli ali sklene pogodbo o zaposlitvi,
- izgubi status dijaka ali študente,
- brez soglasja štipenditorja spremeni izobraževalni program,
- da zaradi navedenih neresničnih podatkov pridobi štipendijo,
- študent ne prinese ustrezne papirje, po tem ko mu štipendijsko razmerje miruje eno leto (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

Zoisove štipendije

Te štipendije so namenjene tistim dijakom in študentom, kateri dosegajo odlične dosežke in pripomorejo k dodani vrednosti na področju znanja, razvojne dejavnosti ter umetnosti. Vlagatelj mora izpolnjevati splošne in posebne pogoje, če želi, da se mu dodeli Zoisova štipendija. Splošni pogoji so, katerega mora štipendist izpolnjevati je, da ima dokazilo o tem, da je državljan Republike Slovenije, eden izmed pogojev je tudi starost, predvsem pa da ima status dijaka ali študenta ali pa da obiskuje izobraževanje za odrasle. Mora obiskovati ustrezne izobraževalne ustanove in izobraževalne programe v Sloveniji ali v tujini. Posebni pogoji pa so, da dijak ali študent izkaže vsaj en odličen dosežek in ima ustrezen šolski ali študijski uspeh ali drugo posebno merilo. Tako kot pri državnih štipendijah se tudi pri Zoisovih štipendijah, se štipendija dodeli za posamezni študijski program, od samega začetka do konca tega študijskega programa. Tudi Zoisove štipendije ne morejo pridobiti posamezniki, kateri so že bili vpisani v isti letnik, niti ne morejo dobiti štipendijo, ko podaljšujejo svoj status, niti ne takrat, ko ima posameznik absolventskega staž oziroma dodatno leto. Zoisova štipendija nudi vlagateljem dva dodatka, in sicer sta dodatek za bivanje, kot tudi dodatek za posameznike, kateri imajo posebne potrebe (Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije 2016).

Pri Zoisovi štipendiji štipendijsko razmerje miruje, če:

- posameznik, ki prejema štipendijo opravlja isti letnik še enkrat ali pa ne more napredovati v višji letnik,
- izgubi status dijaka ali študenta, ampak še vseeno lahko opravlja učne ali študijske obveznosti,
- štipendist ne vloži prošnje za ponovno prejemanje štipendije,
- štipendist ne ugodí vsem pogojem, kateri so zahtevani za nadaljnjo prejemanje štipendije, toda mirovanje se mu ustavi, če ima dobre razloge za neizpolnjevanju teh pogojev,
- posameznik, ki prejema štipendijo in je prostovoljno vojak v Slovenski vojski.

Mirovanje lahko traja, vse dokler ima štipendist zanj svoje razloge, toda mirovanje se zaključi najkasneje po treh šolskih ali študijskih letih.

Štipendijska razmerja pri Zoisovi štipendiji prenehajo, ko:

- štipendist prekine izobraževanje ali ne zaključi izobraževalnega programa,
- se štipendist izpiše iz izobraževalnega programa,
- štipendist brez soglasja štipenditorja spremeni izobraževalni program,
- štipendist zaradi lažnih podatkov pridobi štipendijo,
- preneha mirovati štipendijsko razmerje in štipendist, še vedno ne prinese ustrezne dokaze, da lahko še naprej prejema štipendijo,
- odpove štipendijsko razmerje,
- štipendist odpre svoj s.p. ali pa ko sklene delovno razmerje,
- izgubi status dijaka ali študenta, razen v primeru, ko še vseeno lahko opravlja svoje obveznosti pri študiju,
- ne dokonča izobraževalni program, vse dokler traja izobraževalni program (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

Kadrovske štipendije

Kadrovske štipendije so pozitivne v tem smislu, saj povezujejo tako delojamalce kot tudi delodajalce in seveda služijo k spoznavanju podjetja. Preko teh štipendij lahko podjetja dodobra izoblikujejo svoj kader in tako spodbujajo rast in razvoj svojega podjetja. Potrebno je omeniti, da kljub temu, da so kadrovske štipendije ene izmed najbolj plačanih štipendij, jih kljub temu vsako leto dosti štipendij ne podelijo. Sama prednost kadrovske štipendije pred drugimi štipendijami, je ta da ima dijak ali študent že zagotovljeno prvo zaposlitev ko zaključi svoje izobraževanje.

S delodajalci, ki podeljujejo kadrovske štipendije, lahko študentje izvedo:

- na spletni strani izmenjevalnice, kjer delodajalci objavijo razpis katerim posameznikom lahko nudijo njihovo štipendijo,
- na spletnih straneh razvojnih agencij, katere so iz različnih regij, tam pa je objavljen seznam, kateri so tisti delodajalci, ki ponujajo tovrstne štipendije,

- tudi preko delodajalcev samih, saj oni objavijo svoje razpise na njihovih spletnih straneh in tako naprej.

Vse obveznosti oziroma dolžnosti, katere štipendist prejme ob prejemu kadrovske štipendije so poleg uspešnega nadaljevanja in zaključka samega študija, je tudi pomembno, da se posameznik oziroma štipendist zaposli v podjetju pri katerem je pridobil tovrstno štipendijo. Potrebno je omeniti, da se more prejemnik te štipendije zaposliti, v tem podjetju minimalno za toliko časa kolikor je prejemal to štipendijo. Delodajalec se lahko s štipendistom, kateremu je dodelil štipendijo dogovori še za druge dolžnosti oziroma obveznosti, kot je diplomska naloga, katera prikazuje podjetje in omogoča kakšne rešitve za probleme podjetja, lahko se tudi dogovorita za obvezno počitniško prakso in mnoge druge obveznosti. Štipendist vsa pravila in obveznosti za prejetje kadrovske štipendije pridobi, že v sami objavi na razpisu za kadrovske štipendije. S pogodbo o štipendiranju, pa se še podrobneje uredijo pravice in obveznosti iz kadrovskega štipendiranja (Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije 2016).

Višina kadrovske štipendije se določa po 70. členu Zakona o štipendiranju (Ur. l. RS 56/13), in sicer zapisano je, da državna štipendija, ne sme biti višja od kadrovske štipendije. Pri kadrovski štipendiji so pomembna tudi sredstva za sofinanciranje kadrovskih štipendij, ki se le-ta delodajalcem dodeljujejo iz javnega sklada Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije ali pa preko nosilca regijske sheme kadrovskih štipendij. Od razvojnih potreb delodajalca je predvsem odvisno številko sofinanciranih kadrovskih štipendij (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti 2016).

✓ Nemčija

Za štipendijsko politiko v Nemčiji je pomembno vedeti, da je močna zavezanost političnih in družbenih vprašanj običajno pomembno merilo za dodelitev štipendije, vključno skupaj z odlično opravljanjem akademskega dela in nadarjenosti ali drugih sposobnosti študentov. Štipendijska politika nudi nemškim študentom štipendije, ki so podprte z štipendijami iz državnega proračuna, fundacijami in poslovno skupnostjo. V Nemčiji je tudi zelo pomembno omeniti študentska posojila, ki so sredstvo za pomoč študentom, katerih starši si ne morejo privoščiti financiranja izobraževanja svojih otrok. Zvezni zakon, ki ureja študentska posojila

se imenuje *Bundesausbildungsförderungsgesetz* oziroma na kratko *BAföG*. Upravičenci teh študentskih posojil so dijaki ali študenti s krajšim delovnim časom in študenti s polnim delovnim časom ter študenti, ki se udeležujejo šol za strokovno usposabljanje. Štipendije so finančni vir študentom za njihov študij. Poleg same finančne pomoči, štipendije nudijo tudi inspiracijsko podporo, katera omogoča, da sodelujejo v dejavnostih, kot so obiskovanje konferenc, delavnic, seminarjev in drugih dogodkov (Bundesministerium für Bildung und Forschung 2016).

Zanimiv je podatek, da je v letu 2015 prejelo štipendijo 24 300 študentov v skladu s programom po Zakonu o štipendiranju (Statistisches Bundesamt 2015).

3.3 VRSTA IN PROGRAMI, KI JIH NUDIJO ŠTIPENDIJE

Nemška štipendija

S pomočjo Zveze ministrstva za izobraževanje in raziskave, se dodeljujejo nemške štipendije, in sicer talentiranim in visoko učinkovitim študentom, ne glede na njihov prihodek. Vsak semester se podelijo štipendije za eno leto v vrednosti 3 600 EUR, za najbolj nadarjene študente. Edina značilnost te štipendije je, da polovica denarja prihaja iz podjetja, donatorjev in univerze, medtem ko je druga polovica financirana iz proračuna nemške zvezne države. Študenti na univerzah, lahko za nemško štipendijo zaprosijo enkrat letno. Sredstva za en mesec znašajo 300 EUR in so prvotno odobrena za dva semestra (za zimski in poletni semester), ki se lahko letno podaljša od naslednjega zimskega semestra do konca standardnega trajanja izobraževalnega programa. Če želijo študentje podaljšati svojo štipendijo morejo ponovno vložiti prošnjo za prejem štipendije.

Študentje, ki lahko prejemajo nemško štipendijo so študentje, ki so tekom študija zelo uspešni. To pomeni, da morajo za vložitev prošnje za to štipendijo imeti dobre rezultate pri svojih zaključnih izpitih, kot morajo imeti tudi v višjih letnikih dobro povprečje svoje študijske ocene.

Ko študentje zaključijo izbrani izobraževalni program, ne morejo več vložiti prošnje oziroma nimajo več pravice zaprositi za nemško štipendijo, razen v primeru študenta, ki zaradi izjemnih okoliščin podaljša svoj študij. To je v primeru invalidnosti ali nosečnosti. Dolžino študija se lahko podaljša samo v tem primeru in s tem se tudi prejemanje štipendije. Podvrsta

nemške štipendije je *štipendija plus*, ki vključuje štipendije, ki so dodeljene izbranim dvanajstim organizacijam oziroma izobraževalnim ustanovam, ki spodbujajo nadarjene študente. Tudi ta štipendija je financirana s strani Zveznega ministrstva za izobraževanje in raziskave (German Rectors' Conference 2016).

Politični programi za pridobitev štipendij

V tem štipendijskem programu je mnogo političnih strank ali stranke, ki so zastopane v nemškem parlamentu. Da se pridobi takšno štipendijo, je edina zahteva za študenta, da podpira politično stališče stranke in jih pri tem tudi podpirati.

Gospodarski program za pridobitev štipendij

V teh programih sodelujejo velika števila podjetij, ki delujejo v Nemčiji. Te štipendije so dodeljene študentom, ki so uspešni in imajo kasneje tudi prosto delovno mesto v svojih podjetjih. Ta štipendija je najboljša izbira za mednarodne študente, ki si želijo graditi svojo kariero in prihajajo iz družin z nizkimi dohodki.

Štipendije, ki jih nudi nemška vlada

Nekatere lokalne države nudijo motivacijske štipendije za študente, kateri imajo slabo finančno stanje. Ti študenti lahko zaprosijo za posebno državno štipendijo in edini pogoj, za vložitev štipendije je, da ima študent slabo finančno stanje, ki ga mora dokazati s strani notariata.

Dobrodelno združenje štipendij

Ta vrsta štipendij je financirana iz dobrodelnih skupnosti. Študentje, ki zaprosijo za to vrsto štipendije, so študentje, ki so v stiski in predstavljajo neko konkurenčnost drugim študentom. Se pravi so uspešni v svojem študiju in v svoji skupnosti (PIGAS 2015).

Program finančne štipendije

V primeru finančnih štipendij, študent prejme določen znesek, ki je izplačan mesečno v določenem obdobju. Ta vrsta nudi polno štipendijo študentom, kar pomeni, da celotno pokrije

osnovne življenjske stroške. Študenti delnih štipendij, pa si morajo zagotoviti dodatno finančno podporo za kritje svojih osnovnih življenjskih stroškov. Ko študent prejme polno štipendijo, mu praviloma ni dovoljeno prejemati sredstev iz drugih štipendij.

Program nederarne štipendije

Mnoge institucije poleg finančne podpore ponujajo tudi nederarne štipendije. Študenti, ki prejemajo to vrsto štipendij so vabljeni na delavnice, predavanja in znanstvene konference, kjer imajo priložnost, da se spoznajo z drugimi štipendisti. Cilj programa nederarnih štipendij je v večini primerov ustvariti dolgotrajno razmerje med štipendisti in institucijami, tudi po izteku obdobja, kjer študent pridobiva štipendijo (Study-In.de 2014). Institucije, ki podeljujejo štipendije so:

- strankarsko-povezane fundacije: tvorijo tesno povezane politične stranke, kar pomeni da pričakujejo, da bodo študenti, ki vložijo prošnjo za štipendijo, delili enaka družbeno-politična stališča,
- poslovne organizacije oziroma podjetja: študent je lahko izbran za štipendijo na podlagi svojega študija, raziskave, ki jo raziskuje, na podlagi njegovega družbenega odnosa, ali pa zgolj na njegovo uspešnost,
- nemške zvezne dežele: nudijo štipendije, ki temeljijo na ekonomskih ali vidika uspešnosti študenta. Če želijo študentje prejemati štipendijo, morajo zanjo vložiti prošnjo neposredno na univerzo, ki jo obiskujejo. Da bi študentje bili upravičeni do te štipendije, morajo obiskovati visokošolski izobraževalni program,
- socialne ustanove: študentje, ki bi radi pridobili štipendije v socialnih ustanovah morajo imeti izjemne dosežke ali finančne težave. Pogoji pa je tudi, da morajo uporabiti svoje znanje in spretnosti, v korist drugim v svoji matični državi, na primer nemški cerkvi,
- raziskovalne ustanove: štipendije, ki jo ponujajo raziskovalne ustanove, temeljijo povsem na znanstvenih merilih,
- študentske organizacije: organizacijo vodijo predvsem prostovoljci, v katerih študenti pomagajo drugim študentom. Te institucije so tudi najboljša izbira za mednarodne študente, saj jim ponujajo štipendije in s tem tudi možnost, da ostanejo v Nemčiji (Study-In.de 2014).

4 PRIMERJAVA PODATKOV O VPLIVU ŠTIPENDIJSKE POLITIKE IN ŠTUDENTSKEGA DELA NA ŠTUDIJ SLOVENIJE IN NEMČIJE

Študentsko delo obstaja le v Sloveniji, medtem ko je v Nemčiji poimenovanje študentskega dela tako imenovano začasno delo, ki ga lahko opravljajo vsi državljani Nemčije, kot tudi mednarodni študenti in tuji državljani s pomočjo delovne vize. Pomembnost kreiranja štipendijske politike oziroma politik na sploh, je ena izmed pomembnih vlog države in državnih organov, saj s tem država vlaga v intelektualni razvoj svojih državljanov.

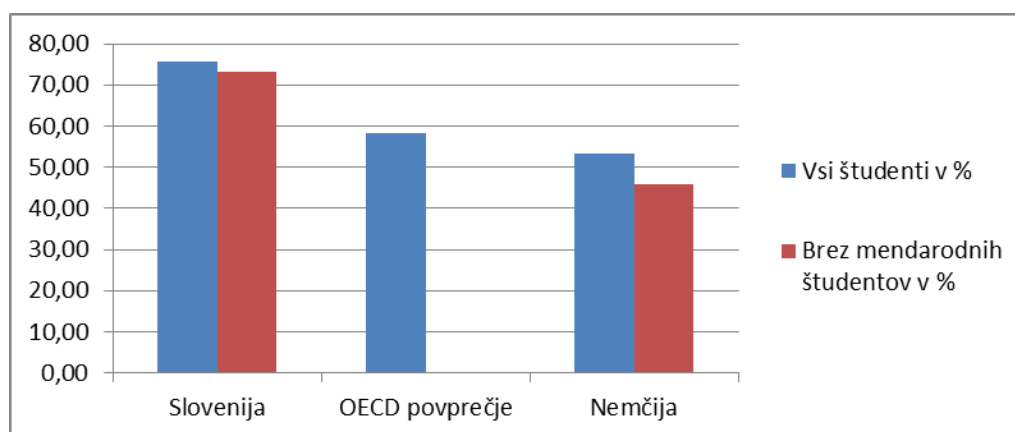
Da bom lažje pridobila odgovore na svoja raziskovalna vprašanja, si bom pomagala s pomočjo grafov, s katerimi bom prikazala vstop študentov v terciarno izobraževanje, koliko štipendij pridobivajo in med drugimi tudi koliko sredstev iz proračuna država vложи v terciarno izobraževanje.

4.1 VPLIV ŠTIPENDIJSKE POLITIKE IN ŠTUDENTSKEGA DELA NA ŠTUDIJ

S pomočjo naslednjih grafov, bom lažje prikazala, kako štipendijska politika in študentsko delo vplivata na sam študij. Prikazala bom graf, kolikšen delež študentov opravlja študentsko delo v Sloveniji in koliko jih opravlja začasno delo v Nemčiji.

Dodala bom graf finančnega stanja študentov v obeh državah, koliko se jih vpiše v terciarno izobraževanje in koliko javnih sredstev dobijo študenti tako v Nemčiji kot v Sloveniji. Prikazala bom tudi, koliko študentov ne dokonča študija in kolikšen delež redno diplomira, tako v dodiplomskem, kot tudi v podiplomskem študiju ter katere vire dohodkov še pridobivajo študenti.

Graf 4.1: Stopnja vstopa v terciarno izobrazbo tipa A in B v letu 2012

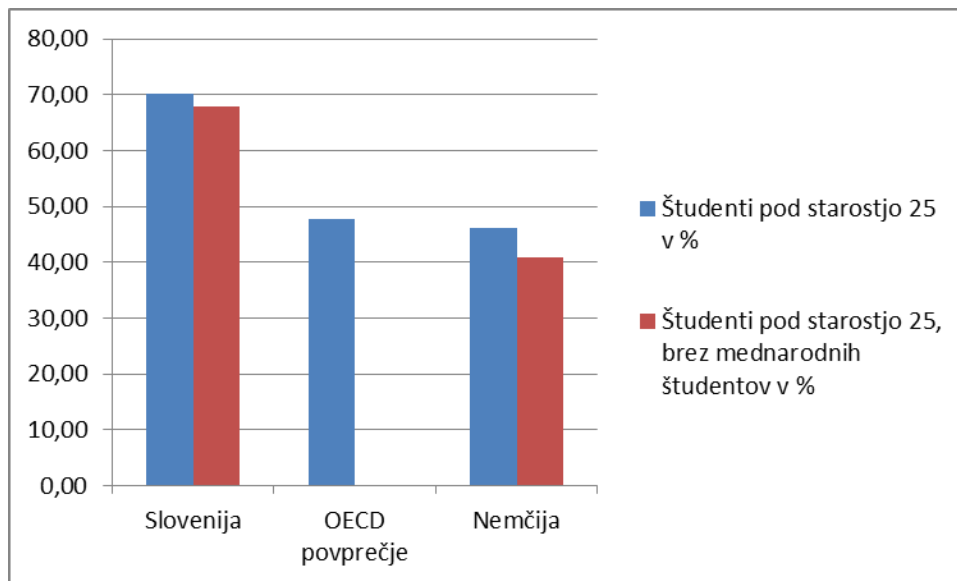

Vir: Education at a Glance (2014).

Pri primerjavi podatkov o vplivu štipendijske politike in študentskega dela na študij Slovenije in Nemčije sem najprej želela prikazati, kolikšen je delež študentov, ki se vpiše v terciarno izobraževanje, da si lažje predstavljamo o kolikšnem deležu študentov govorimo, na katere vpliva tako štipendijska politika, kot tudi študentsko delo.

Graf prikazuje koliko študentov skupaj z mednarodnimi študenti se vpiše v terciarno izobraževanje. Prav tako prikazuje delež študentov, ki se vpisujejo v terciarno izobraževanje, izključuje pa mednarodne študente. V letu 2012 je v Sloveniji v terciarno izobraževanje skupaj vstopilo okoli 75 %, medtem ko je v Nemčiji vstopilo okoli 53 %. Odstotek študentov, ki so se vpisali v terciarno izobraževanje, brez deleža mednarodnih študentov v Sloveniji je 73 %, medtem ko je v Nemčiji okoli 46 %. Na grafu lahko vidimo, da je OECD-jev povprečje vseh študentov, ki vstopijo v terciarno izobraževanje vseh držav okoli 58 %, kar pomeni, da je Slovenija kar visoko nad povprečjem, medtem ko Nemčija ne zaostaja dosti pod povprečjem.

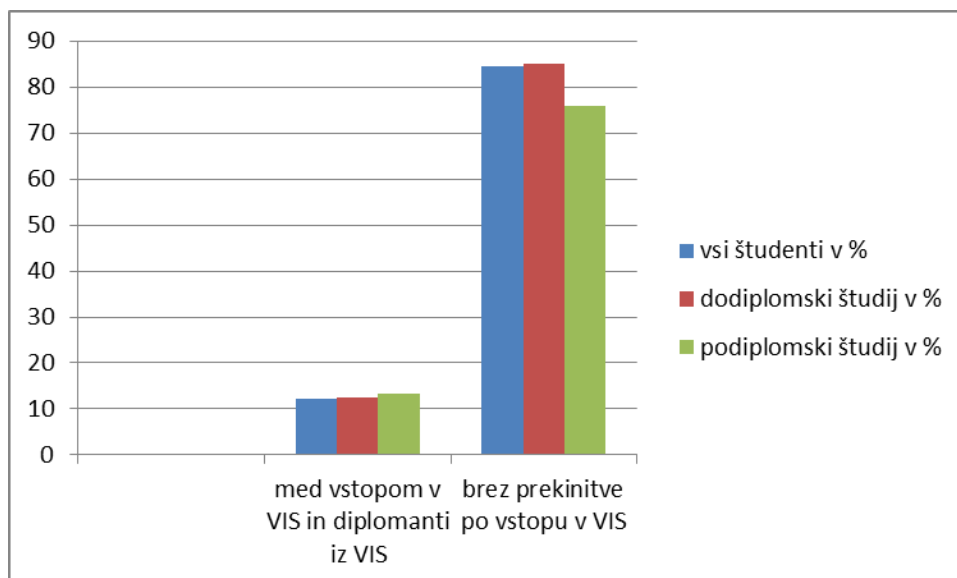
Graf 4.2: Stopnja vstopa v terciarno izobrazbo tipa A in B v letu 2012, po starosti študentov

Vir: Education at a Glance (2014).

Graf prikazuje, da je v letu 2012 v terciarno izobraževanje v Sloveniji pod starostjo 25. let, vstopilo vseh študentov 70 %, v Nemčiji pa okoli 46 % vseh študentov. Če pogledamo podatke za državi, samo za študente, ki so državljani obeh držav, lahko vidimo, da je v Sloveniji vstopilo okoli 68 % vseh študentov, ki so mlajši od 25 let, medtem ko jih je v Nemčiji vstopilo okoli 41 %. Vidimo tudi, da je Slovenija visoko nad povprečjem OECD-ja, medtem ko je Nemčija malo pod povprečjem, saj je delež tega povprečja okoli 48% vseh študentov, ki so mlajši od 25 let.

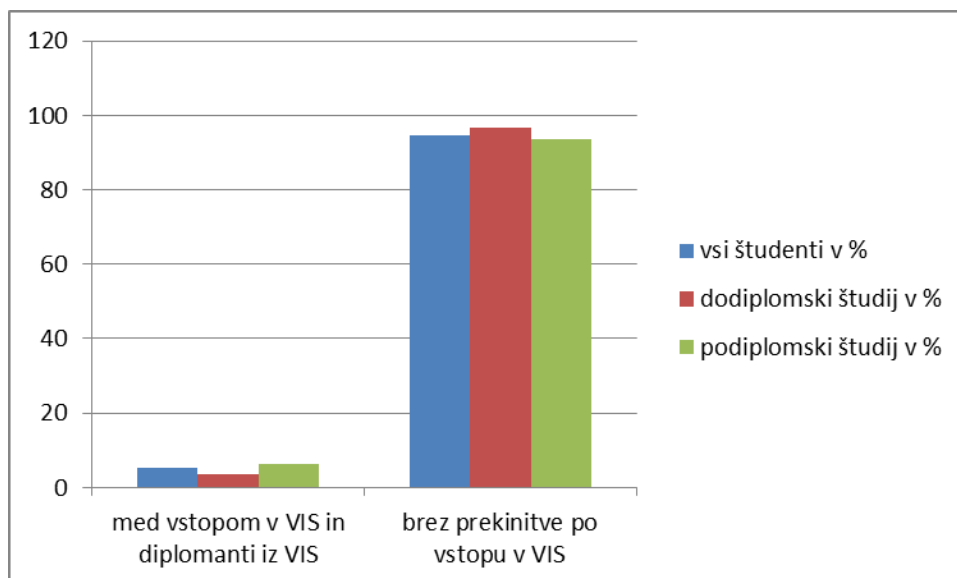
Graf 4.3 Prekinitev izobraževanja po vstopu v visokošolsko izobraževalni sistem (VIS) v Sloveniji

Vir: Eurostudent V (2015).

Podatki o prekinitvi izobraževanja po vstopu v visokošolski izobraževalni sistem prikazujejo, da je v Sloveniji delež vseh študentov, ki niso prekinili študija okoli 85 %. Brez prekinitve na dodiplomskem študiju je bil delež okoli 85 %, medtem ko je bil delež brez prekinitve študija na podiplomskem študiju okoli 75 %. Poleg tega lahko vidimo kolikšen delež študentov je prekinilo študij med vstopom v visokošolski izobraževalni sistem, to je okoli 12 %. Na dodiplomskem študiju je prekinilo študij okoli 12 %, medtem ko je na podiplomskem študiju prekinilo študij okoli 13 % študentov.

Graf 4.4: Prekinitev izobraževanja po vstopu v visokošolski izobraževalni sistem (VIS) v Nemčiji

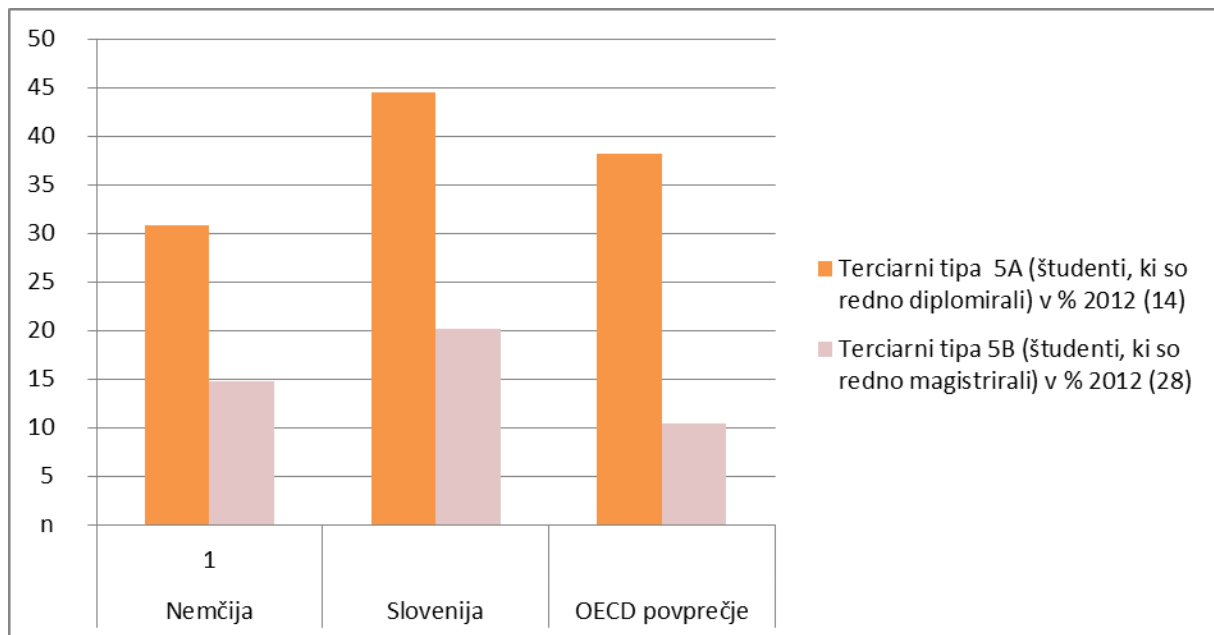

Vir: Eurostudent V (2015).

Graf prikazuje, da je v Nemčiji delež vseh študentov, ki niso prekinili študija po vstopu v terciarni izobraževalni sistem okoli 95 %. Na dodiplomskem študiju je delež vseh študentov, ki niso prekinili študija okoli 96 %, medtem ko je na podiplomskem študiju teh študentov okoli 93 %. Delež vseh študentov, ki so prekinili študij je v Nemčiji okoli 5 %. Na dodiplomskem študiju je prekinilo okoli 3 % študentov, medtem ko je na podiplomskem študiju je prekinilo študij okoli 6 %.

Podatki iz obeh grafov prikazujejo, da je v Nemčiji delež vseh študentov, ki niso prekinili študija višji za 10 % od Slovenije. Opazimo tudi, da je delež študentov v obeh državah, ki prekinejo študij višji na podiplomskem študiju, kot pa na dodiplomskem študiju.

Graf 4.5: Stopnja študentov, ki so redno diplomirali in magistrirali v letu 2012

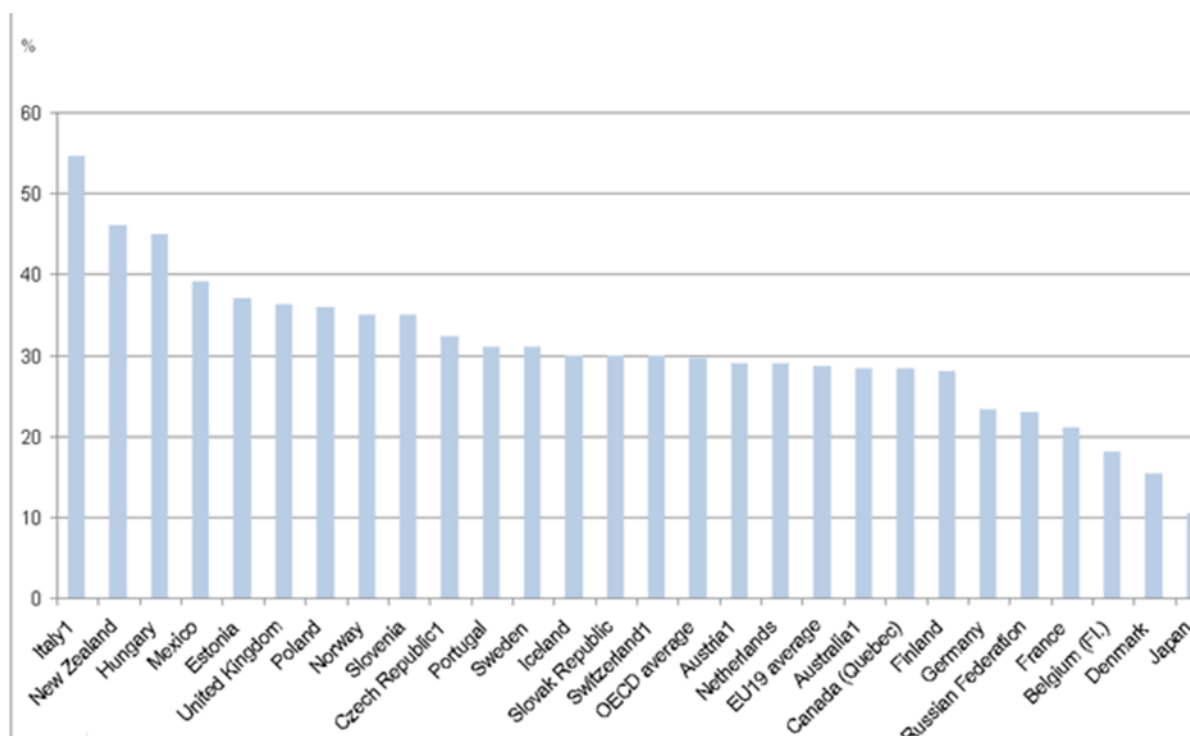

Vir: Education at a Glance (2014).

Podatki prikazujejo, da je delež vseh študentov na dodiplomskem študiju, ki so redno diplomirali v letu 2012 v Nemčiji 31 %, medtem ko se v Sloveniji dvigne še za 14 % glede na Nemčijo. V redno dokončanje študija se šteje tudi absolventski staž oziroma dodatno leto. Na podiplomskem študiju je v Nemčiji delež vseh študentov, ki so magistrirali okoli 15 %, medtem ko je v Sloveniji delež še 5 % višji. OECD povprečje vseh držav je 38 % za dodiplomske študije, za podiplomske študije pa je ta delež 10 % vseh študentov. Tako vidimo, da je Slovenija pri dodiplomskem študiju nad povprečjem OECD-ja, medtem ko je Nemčija rahlo pod povprečjem. Na podiplomskem študiju, sta pa obe državi nad OECD povprečjem.

Upoštevati moramo tudi to, kar je razvidno iz grafa (4.1), in sicer ki kaže, da se v Nemčiji vpisuje v terciarno izobraževanje manj študentov, kot v Sloveniji. Zaradi tega je tolikšna razlika v rednem dokončanju študija med Slovenijo in Nemčijo, saj se v Nemčiji vpiše delež študentov okoli 46 %, ki ne vključuje delež mednarodnih študentov. V Sloveniji je pa delež teh študentov okoli 75 %. Tako vidimo, da v Sloveniji diplomira in magistrira, skoraj za polovico študentov, medtem ko v Nemčiji diplomira blizu deleža študentov, ki vstopijo v terciarno izobraževanje, magistrira jih pa za več kot polovico manj študentov, kot se pa jih vpiše na magisterij.

Slika 4.1 Delež študentov, ki ne dokonča študija

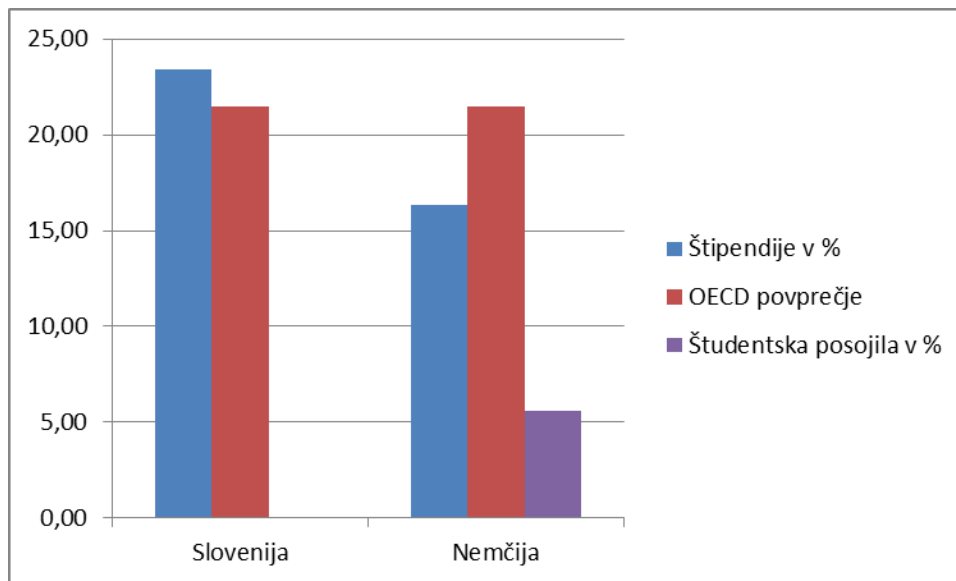

Vir: Education at a Glance (2010).

Slika prikazuje, da je bilo v Sloveniji leta 2010 delež vseh študentov, ki niso dokončali študija okoli 35 %, medtem ko je bil v Nemčiji ta delež okoli 24 %. Kot vidimo v Nemčiji dokonča večji delež študentov, kot v Sloveniji. Kot je bilo že zgoraj v grafu (4.1) razvidno, je v Sloveniji delež vpisanih študentov nadpovprečen in delež študentov, ki ne zaključijo študija kar visok. V Nemčiji je delež študentov, ki ne zaključijo študija prav tako visok v primerjavi z deležem vpisa študentov v terciarno izobraževanje.

Želela bi še omeniti, da raziskava, ki jo je opravil Eurostudent III v letih 2005 in 2008, pokazala, da v Sloveniji traja dolžina študija okoli 6,9 let. V Nemčiji je dolžina študija krajša, in sicer traja 5,6 let. To pomeni, da slovenski študentje v povprečju študirajo 7 let, medtem ko nemški študirajo povprečno malo več kot 5 let. To ni tako veliko odstopanje, saj dodiplomski in podiplomski študij trajata 5 let zaradi bolonjskega sistema. Raziskava prikazuje, da je Slovenija vodilna glede povprečnega trajanja študija (Eurostudent III 2008).

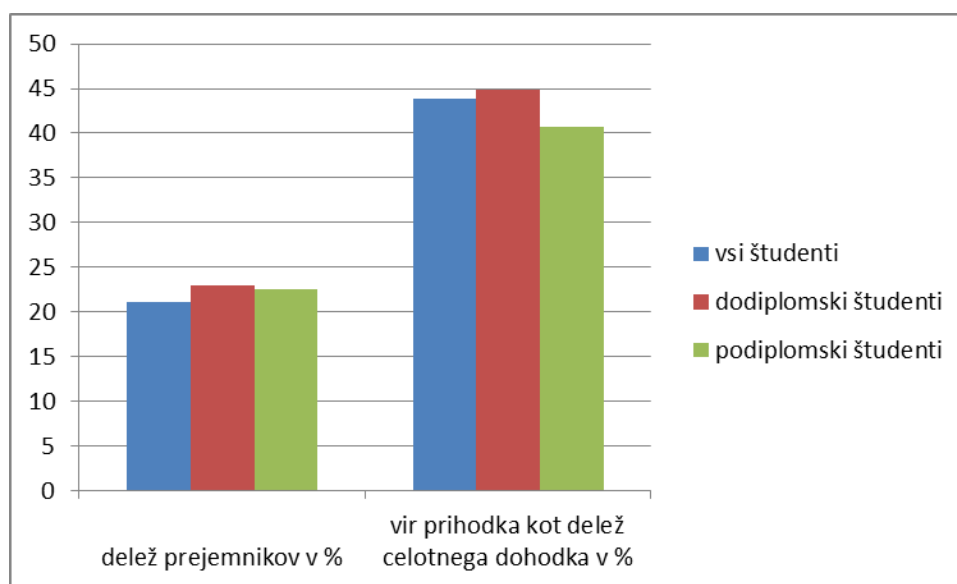
Graf 4.6: Javna podpora za terciarno izobraževanje v letu 2011

Vir: Education at a Glance (2014).

V Sloveniji in Nemčiji se javna podpora za terciarno izobraževanje prijema v obliki štipendije, preko transferjev in študentskih posojil. Vidimo, da je bil delež podeljenih štipendij v Sloveniji okoli 23 %, medtem ko je bilo v Nemčiji le-teh podeljenih okoli 16 %. Toda potrebno je še omeniti, da so bila v letu 2011 v Nemčiji podeljena tudi štipendijska posojila, v višini okoli 6 %, medtem ko jih v Sloveniji takrat še niso dodeljevali študentom. Delež podeljenih štipendij v Sloveniji je višji od OECD povprečja, medtem ko je delež teh štipendij manjši od povprečja OECD.

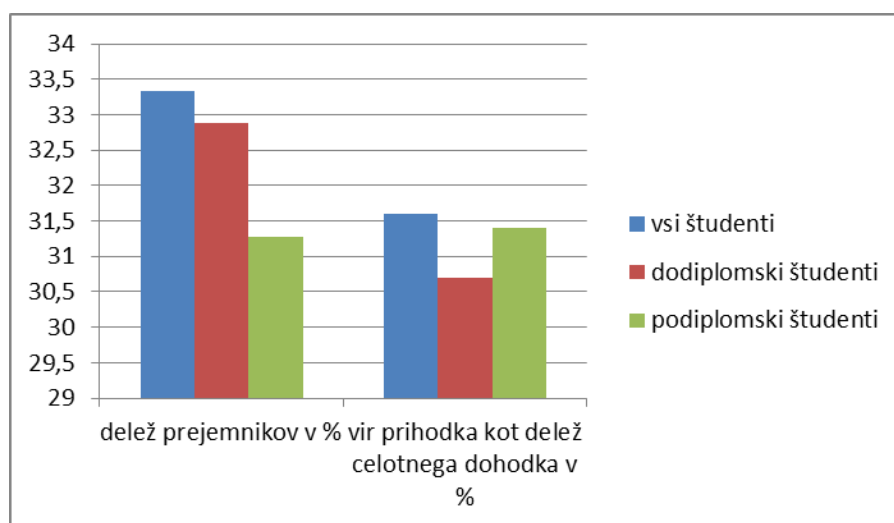
Graf 4.7: Študenti, ki prejemajo javno podporo v Nemčiji

Vir: Eurostudent V (2015).

V povprečju je delež vseh študentov, ki prejemajo javno podporo je okoli 21 %. Na dodiplomskem študiju jih prejema javno podporo okoli 23 % vseh, medtem ko jih na dodiplomskem študiju prejema okoli 22 %. Povprečje vseh študentov, ki jim je javna podpora vir celotnega njihovega dohodka, je okoli 44 %. Ta delež je na dodiplomskem študiju okoli 45 %, medtem ko je delež na podiplomskem študiju okoli 41 % vseh študentov, ki jim je javna podpora edini vir dohodka.

Graf 4.8: Študenti, ki prejemajo javno podporo v Sloveniji

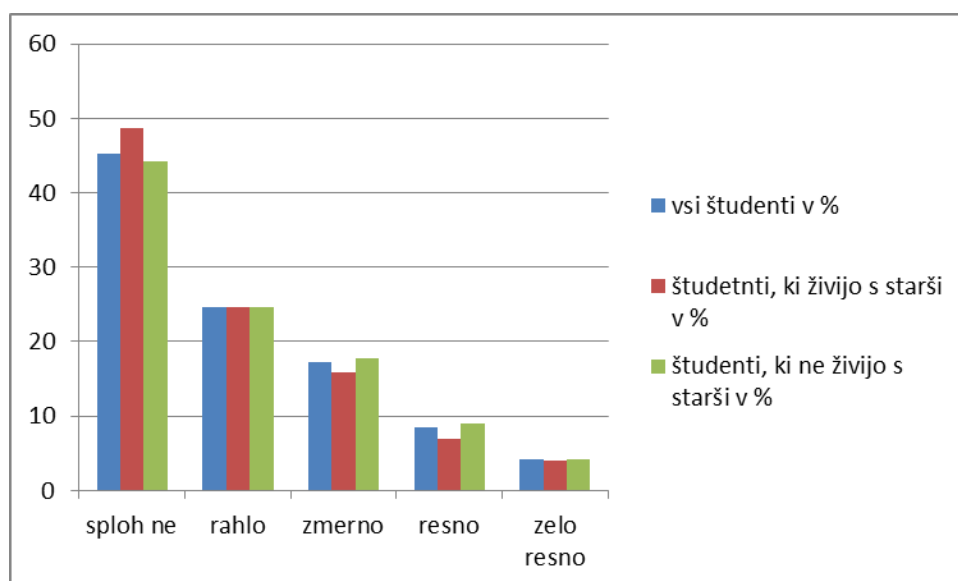

Vir: Eurostudent V (2015).

V Sloveniji je povprečje deleža vseh prejemnikov, ki pridobivajo javno podporo okoli 34 %. Na dodiplomskem študiju javno podporo prejema okoli 33 % študentov, medtem ko študentje na podiplomskem študiju prejemajo okoli 31 % javne podpore. V grafu vidimo, da je javna podpora glavni vir prihodka za vse študente okoli 31 %. Študenti na dodiplomskem študiju prejemajo javno podporo, kot glavni vir prihodka okoli 30 %, medtem ko študentje na dodiplomskem študiju prejemajo javno podporo v deležu okoli 31 %.

Iz grafa (4.7) in grafa (4.8) vidimo, da so študentje v Sloveniji deležni več javne podpore v obliki denarnih prejemkov, kot pa študentje v Nemčiji.

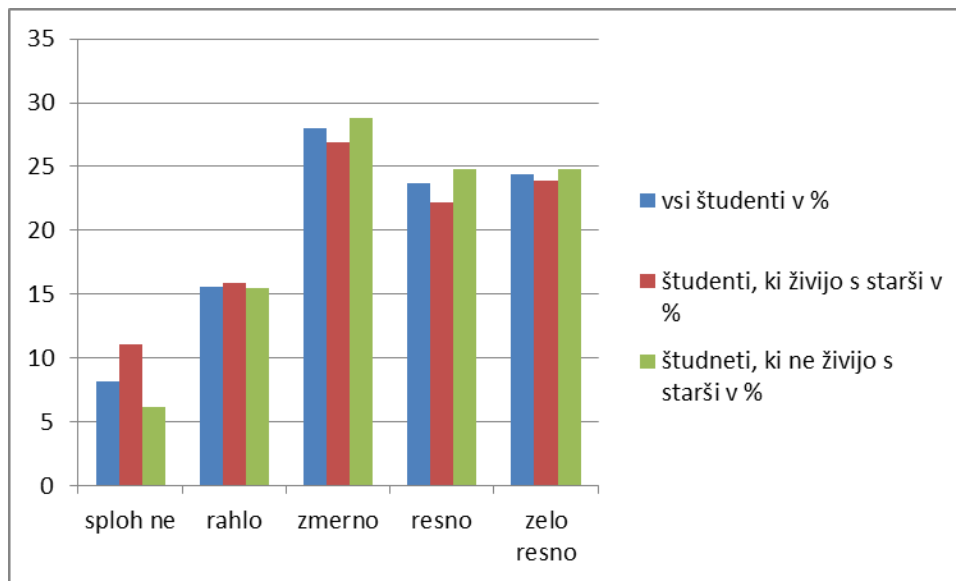
Graf 4.9: Prikaz študentovega finančnega stanja v Nemčiji

Vir: Eurostudent V (2015).

Podatki prikazujejo, da študentje v Nemčiji nimajo slabega finančnega stanja, saj je teh študentov skupaj okoli 45 %, medtem ko je okoli 4 % vseh študentov, ki imajo zelo resne finančne težave. Študenti, ki živijo s starši imajo najboljše finančno stanje, saj jih je okoli 48 % in tudi študenti, ki živijo na svojem, za njimi dosti ne zaostajajo. Razvidno je tudi, da je zelo slabo finančno stanje enako tako za študente, ki živijo s starši, kot tudi tistih, ki so se že osamosvojili. Toda teh študentov je okoli 4 %.

Graf 4.10: Prikaz študentovega finančnega stanja v Sloveniji

Vir: Eurostudent (2012).

Graf prikazuje, da je v Sloveniji velik delež študentov, ki imajo zelo slabo finančno stanje, in sicer okoli 24 %, ampak prevladujejo študentje, ki imajo zmerno finančno stanje okoli 28 %. Študenti, ki živijo s svojimi starši, jih ima okoli 23 % zelo slabo finančno stanje, medtem, ko je od študentov, ki živijo sami delež okoli 25 %. Študenti, ki imajo dobro finančno stanje, je okoli 8 %. Toda med tem deležem, je boljše finančno stanje od študentov, ki živijo s svojimi starši, kot pa študentov, ki živijo sami.

Iz grafa (4.9) in (4.10) vidimo, da imajo študenti v Nemčiji boljše finančno stanje, kot pa študentje v Sloveniji, saj ima okoli 45 % študentov v Nemčiji dobro finančno stanje, medtem ko imajo študenti v Sloveniji dobro finančno stanje okoli 8 %. Kot vidimo je velika razlika med Slovenijo in Nemčijo.

5 SKLEPNA MISEL

Skozi teoretični del diplomske naloge, sem se lahko seznanila s študentskim delom Slovenije in Nemčije ter njegove pravne ureditve. Z ustrežno literaturo sem opisala eno izmed glavnih dejavnikov, ki vpliva na študentsko delo. Opisala sem tudi štipendijsko politiko v Sloveniji in Nemčiji. Tekom diplomske naloge oziroma pisanja teoretičnega dela, sem ugotovila da se študentsko delo opravlja preko študentskega servisa oziroma so študentski servisi tisti, ki posredujejo delo študentom. V Nemčiji te oblike ne poznajo, saj imajo samo agencije, ki posredujejo delo, toda ta dela niso namenjena samo študentom, ampak tudi drugim državljanom Nemčije, mednarodnim študentom ter tujcem, ki opravljajo delo preko delovne vize. Razložila sem tudi, kako je urejen izobraževalni sistem v Sloveniji in Nemčiji. Pri tem sem ugotovila, da ima Nemčija že nekaj let implementiran dualni oziroma dvojni sistem izobraževanja, tako v srednješolskem izobraževanju kot tudi v visokošolskem. Ta sistem ponuja dijakom in študentom, da se lahko teoretično in praktično oziroma poklicno usposablajo že v izobraževalnih ustanovah. Ustanove so povezane z organizacijami, pri katerih se dijaki in študentje praktično usposablajo. V Sloveniji pa srednješolski in visokošolski izobraževalni sistem temeljita bolj na teoretičnem poudarku in tako so dijaki in študentje v večji meri teoretično podkovani in manj praktično usposobljeni.

V zadnjem delu teoretičnega dela sem opredelila še štipendijsko politiko za Slovenijo in Nemčijo. Ugotovila sem, da imata tako Slovenija kot Nemčija na voljo več vrst štipendij, ki so na voljo študentom. Vsaka štipendija ima svoje pogoje, katere morajo študentje izpolnjevati, da bi bili upravičeni do podelitve. Štipendije se med seboj nekoliko razlikujejo, saj se v Sloveniji predvsem podeljujejo štipendije študentom, katerim starši težje denarno pripomorejo pri pokrivanju stroškov, katerih so študentje deležni tekom študija, medtem ko je v Nemčiji malo drugače, saj podeljujejo štipendije ne glede na prihodek njihovih staršev.

V diplomskem delu sem primerjala Slovenijo in Nemčijo ter njuno štipendijsko politiko in študentsko delo. Za vsako državo je pomembno, da imajo dobro razvite politike in štipendijska je ena izmed bolj pomembnih politik, saj s tem država vlaga v razvoj svojih državljanov in povečuje konkurenčnost med drugimi državami. Študentsko delo je del vsake države, saj država ne more v celoti financirati študente, glede na to kakšno je trenutno

gospodarsko stanje po svetu. Tako si študentje sami in s pomočjo države financirajo svoj študij in osnovne življenjske potrebe.

Tekom teoretičnega dela sem s pomočjo različnih avtorjev ugotovila, da je študentsko delo prisotno tako v Nemčiji in v Sloveniji. S pomočjo podatkov sem lahko primerjala obseg študentskega dela in tako ugotovila, da je obseg dela večji v Nemčiji kot v Sloveniji. Potrebno je tudi omeniti, da imajo v Nemčiji dualni oziroma dvojni izobraževalni sistem, kjer se tako srednje šole, kot tudi univerze povezujejo s podjetji, kjer dijaki in študenti opravljajo praktično usposabljanje. S takim načinom se dijaki že v srednji šoli začnejo zavedati ali je poklicna srednja šola katero obiskujejo prava zanje ali ne.

Tako v Nemčiji kot v Sloveniji sta štipendijski politiki urejene, tako da boljše štipendije dobivajo bolj talentirani dijaki in študenti. V Nemčiji je veliko več različnih štipendij, katere so namenjene talentiranim dijakom in študentom, medtem ko je v Sloveniji ena izmed glavnih štipendij za talentirane dijake in študente Zoisova štipendija. Z ustrežno literaturo sem prišla do spoznanja, da je sistem štipendiranja boljše urejen v Sloveniji, kot v Nemčiji že zaradi zgoraj navedenih razlogov. V Nemčiji imajo podobno urejeno glede študentskega dela, samo da ga v Nemčijo ne poznajo kot takega, ampak bolj kot začasno delo, ki ga lahko opravljajo vsi državljani, medtem ko pa v Sloveniji lahko študentsko delo opravljajo, samo tisti, ki imajo status dijaka ali študenta. Pri pravicah študentov glede študentskega oziroma začasnega dela pa ni veliko razlik med Nemčijo in Slovenijo.

V primerjavi podatkov o vplivu štipendijske politike in študentskega dela na študij Slovenije in Nemčije diplomskega dela sem lahko s pomočjo grafov pojasnila, da se Slovenija ne razlikuje dosti od Nemčije. Odstopanja so se pokazala, da Nemčija nudi malo več finančne podpore kot Slovenija. Omeniti je potrebno, da študij v Sloveniji traja dalj časa, ne samo zaradi tega, ker lahko študenti izkoristijo dodatno leto, ampak tudi, ker se dosti dijakov v Nemčiji zaradi dualnega sistema izobraževanja, po končani srednji šoli zaposli in je zato manjši delež vpisanih študentov v terciarno izobraževanje.

6 LITERATURA

1. Bundesministerium für Bildung und Forschung. 2016. *Wer kann den Bildungskredit bekommen?* Dostopno prek: http://www.bafög.de/de/bildungskredit-110.php_ (15. junij 2016).
2. Callender, Claire. 2008. *The impact of term-time employment on higher education students' academic attainment and achievement.* *Journal of Education Policy* 23 (4). Dostopno prek: http://www.academia.edu/283662/The_Impact_of_Term-Time_Employment_on_Higher_Education_Students_Academic_Attainment_and_Achievement (12. junij 2016).
3. Čepar, Žiga. 2010. *Visokošolsko izobraževanje v Sloveniji: analiza povpraševanja.* Koper: Založba Univerze na Primorskem.
4. Deklava, Kaja, Ivana Simoniti in Tin Kampl. 2014. *Študentsko delo in zaposljivost mladih: policy paper.* Ljubljana: Inštitut za kreativne raziskave mladine.
5. Deutsche studentenwerke. 2016a. *Student accommodation.* Dostopno prek: http://www.internationale-studierende.de/en/prepare_your_studies/accomodation/student_accomodation/ (14. junij 2016).
6. --- 2016b. *Working during studies.* Dostopno prek: http://www.internationale-studierende.de/en/prepare_your_studies/financing/jobbing/ (14. junij 2016).
7. Direktiva evropskega parlamenta in sveta. 2008. *O delu prek agencij za zagotavljanje začasnega dela.* Ur. l. 2008/104/ES. Dostopno prek: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:327:0009:0014:SL:PDF> (13. junij 2016).
8. OECD. 2010. *Education at a Glance.* Dostopno prek: <https://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/45926093.pdf> (12. julij 2016).
9. --- 2014. *Education at a Glance.* Dostopno prek: <https://www.oecd.org/edu/Education-at-a-Glance-2014.pdf> (12. julij 2016).
10. E-študentski servis. 2016. *O študentskih servisih in študentskem delu v EU.* Dostopno prek: <https://www.studentski-servis.com/studentsko-delo/o-studentskih-servisih-in-studentskem-delu-v-eu> (15. julij 2016).
11. --- 2017. *Višja minimalna urna postavka.* Dostopno prek: <https://www.studentski-servis.com/novice/2017-06-06-Visja-minimalna-urna-postavka> (26. junij 2017).

12. Eurostudent III. 2005-2008. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe*. 2008. Dostopno prek: https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/eurostudent/Eurostudent_III.pdf (11. julij 2016).
13. Eurostudent V. 2012-2015. *Social and Economic Conditions of Student Life in Europe*. 2015. Dostopno prek: https://www.uhr.se/globalassets/_uhr.se/lika-mojligheter/eurostudent/evsynopsisofindicators.pdf (11. julij 2016).
14. Eurydice. 2015a. *Higher Education*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Higher_Education (15. julij 2016).
15. --- 2015b. *First Cycle Programmes*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:First_Cycle_Programmes (15. julij 2016).
16. --- 2015c. *Second Cycle Programmes*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Second_Cycle_Programmes (15. julij 2016).
17. --- 2015č. *Organisation of the Education System and of its Structure*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Organisation_of_the_Education_System_and_of_its_Structure (15. julij 2016).
18. --- 2015d. *Types of Higher Education Institutions*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Types_of_Higher_Education_Institutions (15. julij 2016).
19. --- 2015e. *Third Cycle (PhD) Programmes*. Dostopno prek: [https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Third_Cycle_\(PhD\)_Programmes](https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Third_Cycle_(PhD)_Programmes) (15. julij 2016).
20. --- 2015f. *Higher Education Funding*. Dostopno prek: https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Germany:Higher_Education_Funding (15. julij 2016).
21. Federal Ministry of Labour and Social Affairs. 2014. *450 Euro mini jobs/marginal employment*. Dostopno prek: <http://www.bmas.de/EN/Our-Topics/Social-Security/450-euro-mini-jobs-marginal-employment.html> (17. julij 2016).
22. Florjančič, Alenka. 2005. *Nova dohodninska ureditev in študentsko delo*. Ptuj: Ekonomska poslovna fakulteta Maribor.
23. Generalni konzulat Republike Slovenije v Muenchnu. 2015a. *Osnovne gospodarske informacije o Sloveniji*. Dostopno prek: <http://www.muenchen.konzulat.si/index.php?id=3051> (16. julij 2016).

24. --- 2015b. *Osnovne gospodarske informacije o Nemčiji*. Dostopno prek: <http://www.muenchen.konzulat.si/index.php?id=3050> (16. julij 2016).
25. Higher education compass. 2016. *Scholarships - help with finances*. Dostopno prek: <http://www.hochschulkompass.de/en/degree-programmes/fees-funding/scholarships.html> (12. julij 2016).
26. Javni sklad Republike Slovenije za razvoj kadrov in štipendije. 2016a. *Državne štipendije*. Dostopno prek: <http://www.sklad-kadri.si/si/stipendije/stipendije-drugih-ustanov/drzavne-stipendije/> (16. julij 2016).
27. --- 2016b. *Pridobitev Zoisove štipendije*. Dostopno prek: <http://www.sklad-kadri.si/si/stipendije/zois/zstip1/> (16. julij 2016).
28. --- 2016c. *Kadrovske štipendije*. Dostopno prek: <http://www.sklad-kadri.si/si/stipendije/kadrovske-stipendije/> (16. julij 2016).
29. Just Landed. 2013-2016. *Accident insurance*. 2016. Dostopno prek: <https://www.justlanded.com/english/Germany/Germany-Guide/Jobs/Accident-insurance> (13. julij 2016).
30. Keller, Berndt in Hartmut Seifert. 2012. *Atypical employment in Germany*. Philadelphia: *ILERA World Congress*. Dostopno prek: <http://ilera2012.wharton.upenn.edu/RefereedPapers/KellerBerndt%20Seifert.pdf> (11. julija 2016).
31. Kohont, Andrej, Marko Ruperčič in Janja Hren. 2015. *Kompetence pridobljene z opravljanjem študentskega dela*. Dostopno prek: <http://www.studentska-org.si/dokumenti/Poroiloizvedeneraziskavemeddelodajalkiintudentil.pdf> (20. junij 2016).
32. Kosanec, Žaklina. 2010. *Ureditev in obdavčitev študentskega dela v Sloveniji ter primerjava z izbranimi državami*. Diplomsko delo. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
33. Lavrič, Miran, Sergej Flere in Marina Tavčar Kranjc, ur. 2010. *Družbeni profil mladih v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za mladino; Maribor: Aristej.
34. Lesjak, Dušan in Duša Marjetič. 2011. *Socialna razsežnost visokega šolstva – Razmere v Sloveniji*. Celje: Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije.
35. StudyPortals. 2007-2016. *Tips and Tricks You Should Know When Studying in Germany*. 2016. Dostopno prek: <http://www.mastersportal.eu/articles/463/tips-and-tricks-you-should-know-when-studying-in-germany.html> (12. julij 2016).

36. Mawista. 2013. *Why Study in Germany*. Dostopno prek: <http://studygermany.mawista.com/why-study-germany/> (13. julij 2016).
37. Medjo, Primož. 2007. *Analiza možnosti preživetja študentskih servisov v panogi posredovanja zaposlitev in dela*. Magistrsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
38. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. 2016a. *Zoisove štipendije*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/zoisove_stipendije/ (14. julij 2016).
39. --- 2016b. *Kadrovske štipendije*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/kadrovske_stipendije/ (14. julij 2016).
40. --- 2016c. *Začasno in občasno delo študentov*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/delovna_razmerja_in_pravice_iz_dela/delovna_razmerja/zacasno_in_obcasno_delo_dijakov_in_studentov/ (10. junij 2016).
41. --- 2016č. *Primerjava nemškega sistema »MINI JOB« in Zakona o malem delu*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/malo_delo/primerjava_minijob_malo_delo/ (12. junij 2016).
42. --- 2016d. *Državne štipendije*. Dostopno prek: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/stipendije/drzavne_stipendije/ (14. julij 2016).
43. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. 2016. *Status študenta in splošno o študiju*. Dostopno prek: http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_visoko_solstvo/pogosta_vprasanja_in_odgovori/ (10. julij 2016).
44. Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije. 2016. *Štipendiranje*. Dostopno prek: <http://www.ozs.si/Za%C4%8Dlane/Izobra%C5%BEEvalnicenter/Poklicnoizobra%C5%BEEvanje/%C5%A0tipendiranje.aspx> (10. julij 2016).
45. Pigas. 2014. *How to finance your education in Germany*. Dostopno prek: <http://www.pigas.org/scholarships-for-students-in-germany> (11. julij 2016).
46. Pronet. 2015. *Obdavčitev študentskega dela in ostale novosti po 1.2.2015*. Dostopno prek: <http://www.pronet-kr.si/Clanki/Obdavcitev-studentskega-dela-in-ostale-novosti-po-1-2-2015.aspx> (11. julij 2016).
47. Radiostudent. 2013. *Zgodovina študentskega organiziranja 1941-1968*. Dostopno prek: <http://radiostudent.si/dru%C5%BEEba/unikompleks/zgodovina-%C5%A1tudentskega-organiziranja-1941-1968> (12. junij 2016).

48. *Reporter*. 2015. Vajeništvo, nemška uspešnica, 24. maj. Dostopno prek: <http://reporter.si/clanek/slovenija/vajenistvo-nemska-uspesnica-467093> (18. junij 2016).
49. Strašek, Rok. 2010. *Financiranje visokega šolstva za tretje tisočletje*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/doc/dokumenti_viso_kosolstvo/KNJIZNICA/CRP-F3T-porocilo.pdf (12. julij 2016).
50. Destatis. 2016. *24,300 students received a Germany Scholarship in 2015*. Dostopno prek: https://www.destatis.de/EN/PressServices/Press/pr/2016/05/PE16_177_21431.html (11. julij 2016).
51. Study-in.de. 2016. *Study in Germany: Finance Your Studies With a Scholarship*. Dostopno prek: <http://www.young-germany.de/topic/study/scholarships-grants/study-in-germany-finance-your-studies-with-a-scholarship> (12. julij 2016).
52. Šušteršič, Janez, Bojan Nastav in Tanja Kosi. 2010. *Pomen študentskega dela z vidika trga dela in uspešnosti študija*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2011/malo_delo/IB_Revijan_3-4-2010_Kosi__Nastav__Sustersic_-_Pomen_studentskega_dela_z_vidika_trga_dela_in_uspesnosti_studija.pdf (20. junij 2016).
53. Študentska organizacija Slovenije. 2016a. *Študentsko delo*. Dostopno prek: <http://www.studentska-org.si/studentsko-delo> (20. junij 2016).
54. --- 2016b. *Štipendije*. Dostopno prek: <http://www.studentska-org.si/stipendije> (20. junij 2016).
55. Študentska organizacija univerze na Primorskem. 2016. *Novela o šolstvu stopila v veljavo*. Dostopno prek: <https://soup.si/sl/novice/2016/12/05/novela-o-%C5%A1olstvu-stopila-v-veljavo> (07. junij 2017).
56. Študentski.si. 2015. *Splošni pogoji*. Dostopno prek: <http://www.studentski.si/splosni-pogoji> (20. junij 2016).
57. The complete university guide. 2016. *Student Jobs – Working Part-Time*. Dostopno prek: <http://www.thecompleteuniversityguide.co.uk/preparing-to-go/student-jobs-working-part-time/> (11. julij 2016).
58. The European Education Directory. 2014. *Germany Higher Education System*. Dostopno prek: <http://www.euroeducation.net/prof/germanco.htm> (11. julij 2016).
59. Tully, Claus, Benjamin Fillisch in Eric van Santen. 2015. *Combining school with part-time work: Empirical findings from Germany*. Dostopno prek: <http://papers.uab.cat/article/view/v100-n2-van-saten-fillisch-tully> (12. julij 2016).

60. Ule, Mirjana. 2012. Rekonstrukcija mladosti in mladine v slovenski družbi v času tranzicije. *Družboslovne razprave XXVIII* (70): 22.
61. The Nation. 2013. *Lessons learned from Germany's dual system*. Dostopno prek: <http://www.nationmultimedia.com/opinion/Lessons-learned-from-Germanys-dual-system-30212922.html> (16. julij 2016).
62. Universität bonn. 2016. *During Your Studies*. Dostopno prek: <https://www.uni-bonn.de/studying/international-students/degree-programs/during-your-studies-1> (12. julij 2016).
63. *Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje*. Uradni list Republike Slovenije. 107/06. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=77588> (12. julij 2016).
64. *Zakon o delovnih razmerjih (ZDR)*. Ur. l. RS 42/2002. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1420> (12. julij 2016).
65. *Zakon o dodatni koncesijski dajatvi (ZDKDPŠ)*. Ur. l. RS 24/2007. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO3724> (12. julij 2016).
66. *Zakon o dohodnini (ZDoh-2)*. Ur. l. RS 55/2015. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4697> (12. julij 2016).
67. *Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)*. Ur. l. RS 96/2012. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=110802> (12. julij 2016).
68. *Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (ZPDZC-1)*. Ur. l. RS 32/2014. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=117354> (12. julij 2016).
69. *Zakon o štipendiranju (ZŠtip-1)*. Ur. l. RS 56/2013. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=113765> (12. julij 2016).
70. *Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF)*. Ur. l. RS 102/2015. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6388> (12. julij 2016).
71. *Zakon o urejanju trga dela (ZUTD)*. Ur. l. RS 80/2010. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=100223> (12. julij 2016).
72. *Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (ZUPJS)*. Ur. l. RS 51/2016. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4780> (12. julij 2016).
73. *Zakon o varnosti in zdravju pri delu (ZVZD-1)*. Ur. l. RS 43/2011. Dostopno prek: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=103969> (12. julij 2016).
74. *Zakon o visokem šolstvu (ZViS-UPB7)*. Ur. l. RS 32/2012. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?sop=2012-01-1406> (12. julij 2016).

75. *Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primeri brezposelnosti (ZZZPB)*. Ur. l. RS 107/2006. Dostopno prek: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1239> (12. julij 2016).
76. *Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ-UPB3)*. Ur. l. RS 72/2006. Dostopno prek: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200672&stevilka=3075> (12. julij 2016).
77. Zgaga, Pavel. 1999. *Evropski visokošolski prostor*. Dostopno prek: http://www.arhiv.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/doc/dokumenti_visokosolstvo/Bolonjski_proces/Bolonjska_deklaracija_slo.pdf (12. julij 2016).
78. Žerjavič, Peter, Rok Kajzer in Barbara Kramžar. 2011. »Minijob« po nemško: stroge omejitve za nemške študente. Delo, 11. april. Dostopno prek: <http://www.delo.si/novice/politika/minijob-po-nemsko-stroge-omejitve-za-nemske-studente.html> (14. julij 2016).